T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

140357

İSTANBUL'UN 1/5000 ÖLÇEKLİ PAFTALARINDA (F21-c-20-b , F22-d-16-a) ŞEHİRSEL ARAZİ KULLANIMI

Yüksek Lisans Tezi

Salice Özgü TAN
2501000354

Tez Danışmanı : Yard. Doç. Dr. Gaye ERTİN

T 140357

İSTANBUL
2003

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

İSTANBUL'UN 1/5000 ÖLÇEKLİ PAFTALARINDA (F21-c-20-b , F22-d-16-a) ŞEHİRSEL ARAZİ KULLANIMI

Yüksek Lisans Tezi

Salice Özgü TAN
2501000354

Tez Danışmanı : Yard. Doç. Dr. Gaye ERTİN

İSTANBUL
2003

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

COĞRAFYA Bilim Dalında **2501000345** numaralı **SALİCE ÖZGÜ TAN 'IN** hazırladığı "**İSTANBUL'UN1/5000 ÖLÇEKLİ PAFTALARIND(F21-c-20-b ve f 22-d-16-a) ŞEHİRSEL ARAZİ KULLANIMI**"" konulu **YÜKSEK LİSANS / ~~DOKTORA~~ TEZİ** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI,** Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 10.Maddesi uyarınca **12.11.2003 ÇARŞAMBA** günü saat **10.00** ...**de**....' yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **.....**'ne **OYBİRLİĞİ /~~OYÇOKLUĞUYLA~~** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ (2)	İMZA
PROF.DR. SELAMİ GÖZENÇ	Kabul	
PROF.DR.NAZMİYE ÖZGÜÇ	KABULÜ	
DOÇ.DR.NURTENGÜNAL	KABULLÜ	
YRD.DOÇ.DR.AYŞE NUR TİMOR	KABULÜ	
YRD.DOÇ.DR.GAYE ERTİN	Kabulu	

Besim Ömer Paşa Caddesi Beyazıt-34452-İstanbul
Tel:0212 440 00 00Fax: 0212 520 85 04

ÖZET

Yerleşmelerin ortaya çıkmasında ekonomik, sosyal faktörlerin yanısıra politik kararların da etkili olduğu bir gerçektir. İstanbul'un mekansal gelişimi incelendiğinde köklü yapılanmaların, planlı müdahalelerin, yaz-boz uygulamalarının, sistemsiz ve yüzeysel çözümlerin birbirini izlediği görülmektedir. İşte bu türden planlı ve plansız yapılaşma örneklerini, teze konu olan inceleme sahasında bir arada görmek mümkündür. Hatta bu iki yerleşim sürecini yani Kağıthane ve Beşiktaş – daha çok Levent söz konusu edilmektedir – ilçelerini sosyo-ekonomik, kültürel ve konut türleri bakımından birbirinden kalın bir hatla ayıran Büyükdere Caddesidir. Caddenin batısında kalan, önceleri İstanbul şehrinden bağımsız bir köy görüntüsünde olan Kağıthane ilçesi, 1950'lerde kurulan sanayi tesislerinin çevresinde oluşmaya başlayan gecekondu mahalleleri zamanla gelişerek ve genişleyerek plansız yerleşime örnek teşkil ederken caddenin batısında kalan Levent ve Konaklar mahalleleri ise aynı dönemlerde alınan politik kararlar neticesinde devlet eliyle yada özel kooperatifler eliyle planlı bir şekilde yerleşime açılmıştır.

Araştırma İstanbul'un 1/5000 Ölçekli F21-c-20-b ve F22-d-16-a paftalarında yer alan yerleşmelerin şehirsel fonksiyon alanlarını ve dağılış düzenini ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Sözü geçen paftalarda Kağıthane ilçesinin büyük bir kesimi, Beşiktaş ilçesinin bir kısmı ile Şişli ilçesinin kuzeyde kalan bölümünün güney kesiminin çok küçük bir parçası ile yine Şişli ilçesinin güneyde kalan bölümünün kuzeyindeki çok küçük bir alan yer almaktadır. Çalışma yürütülürken öncelikle inceleme sahasına ait daha önceden oluşturulmuş kaynakların taraması yapılmış, adı geçen ilçe belediyeleri ve İstanbul Büyükşehir Belediyesinden yetkililer ile görüşülmüş, ayrıca arazi çalışmaları yapılmıştır. Böylece İstanbul'un bu kesiminin fonksiyon türlerinin tespiti ve dağılışı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın birinci bölümünde yerleşmenin şehir içindeki yeri, coğrafi konumu, fiziki özellikleri, tarihçesi ve nüfus bilgileri açıklanmaya çalışılırken, ikinci bölümde arazi kullanılış türleri, dağılışları aktarılmış, üçüncü ve son bölümde ise anlatılanlardan yola çıkılarak bir değerlendirme yapılmıştır.

ABSTRACT

Besides economical and social factors in forming settlement, It's the fact that, political decisions are also effective. In exploring Istanbul's progress in settlement, we find out that; radical constructions, planned interference, slate applications, systematical and superficial solutions follow each others. It's possible to see all these planned and unplanned constructions together in this thesis. Mostly Kağıthane, Beşiktaş and Levent regions are mentioned as both planned and unplanned constructions. Büyükdere street is the border line which separates the towns by means of socio-economy, culture and house types. On the west side of the street, previously seen as separate village Kağıthane is the sample to unplanned constructions that had been built in industrial places, factories formed by 1950. On the other hand, Levent and Konak quarters had been permitted for planned constructions during the same period by the decisions of the government and private cooparatives.

Research is prepared to show İstanbul's 1/5000 scale, F21-c-20-b and F22-d-16-a sectional settlements, functional regions and distributive form of constructions. These sections covers most of Kağıthane, partially Beşiktaş, North part's of Şişli's southern part of northern region's small section, and Şişli's small part of southern region. While doing the research, previously formed sources of mentioned regions have been scanned, interviews have been done with the administrative positions' of town's comitee and the mayors of the towns. Also, land researches have been done and by this, this region o İstanbul has been determined by means of functional and separative constructional settlement.

In the first part of this research; the places of settlement, geographical positions, physical features, history, population have been explained. In the second part; usage types of lands, distribution of lands and in the third part; evaluation of the results have been presented.

ÖNSÖZ

İstanbul'un 1/5000 Ölçekli F21-c-20-b ve F22-d-16-a paftalarında 2002-2003 yıllarındaki şehirsel kullanım alanlarının ortaya konması ve elde edilen bu verilere dayanarak yorumlanması için bu çalışma ortaya konmuştur.

İnceleme sahası oldukça geniş ve birbirinden değişik özellikler göstermekte, bütünlükten yoksun karmaşık bir yapı sergilemektedir. Bu nedenle tez çalışması sürdürülürken paftaların, binaların fonksiyon türlerine göre renklendirilmesi hususunda zorluklarla karşılaşılmış, bu konuda Kağıthane ve Beşiktaş Belediyelerinden temin edilen 1/8000 ölçekli ilçe rehber haritalarından ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Harita Müdürlüğü yetkililerinden yardım alınmıştır. Ayrıca mahelle muhtarları ve ilçe belediyeleri çalışanları ile yapılan mülakatlar da tez oluşturulurken anahtar vazifesi görmüştür. Yine incelemeye konu olan alanda yapılan arazi gözlemleri de yazım aşamasında ana bilgi kaynağını oluşturmuştur.

Başta sayın tez danışman hocam Yrd. Doç.Dr. Gaye ERTİN'e sabrı, yardımları ve desteği için teşekkür ederim. Yine değerli hocam Prof. Dr. Selami GÖZENÇ'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca arazi çalışmalarımda beni yalnız bırakmayan arkadaşlarım Süheyla DERECİ, Mustafa TOPATAN ve Levent TANDOĞAN'ın katkıları unutulmaz. Teşekkürler arkadaşlar.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Kağıthane ve Beşiktaş Belediyeleri yetkililerine, inceleme sahamdaki mahalle muhtarlarına beni hiçbir zaman geri çevirmeyerek yardımlarını esirgemedikleri ve gösterdikleri sabır için çok teşekkür ederim.

SALİCE ÖZGÜ TAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET
ÖNSÖZ
İÇİNDEKİLER
TABLOLAR LİSTESİ
ŞEKİLLER LİSTESİ
EKLER LİSTESİ
I. BÖLÜM
1. Giriş....1
2. Coğrafi Konum ve Fiziki Özellikler....3
II. BÖLÜM
3. Tarihsel ve Demografik Gelişim.
3.1. Kağıthane İlçesinin Tarihçesi ve Nüfus Gelişimi....7
3.2. Beşiktaş İlçesinin Tarihçesi ve Nüfus Gelişimi....10
3.3. Şişli İlçesinin Tarihçesi ve Nüfus Gelişimi....14
III. BÖLÜM
4. Şehirsel Fonksiyon Alanları....18
4.1. Konut Alanları....18
4.2. Ticaret Alanları....21
4.3. Sanayi Alanları....24
4.4. Askeri Alanlar....26
4.5. Sosyal Donatı Alanları....26
4.5.1. Eğitim Kurumları....27
4.5.2. Sağlık Kurumları....27
4.5.3. Spor Alanları....28
4.5.4. Kültürel Tesisler....28
4.5.5. Yeşil Alan ve Rekreasyonel Alanlar....30
4.5.6. Resmi ve İdari Kurumlar....30
4.5.7. Dini Tesisler....30
4.5.8. Mezarlıklar....31
4.6. Ulaşım Sistemleri....32

IV. BÖLÜM
5. Sonuç 33
6. Kaynakça.....36
7. Ekler

TABLO LİSTESİ

1. Kağıthane ilçesinin yıllara göre nüfus sayımı sonuçları.....16
2. Beşiktaş ilçesinin yıllara göre nüfus sayım sonuçları.....16
3. Şişli ilçesi 2000 yılı nüfus sayım sonuçları.....17
4. İSO'ya kayıtlı işyerleri.....25
5. İşyeri büyüklükleri.....26
6. Bölgedeki okulların listesi.....29
7. Bölgedeki dini yapıların listesi.....31

ŞEKİL LİSTESİ

1. İnceleme alanının il içindeki konumu..... 5
2. İnceleme alanının Türkiye içindeki yeri.....5
3. İnceleme alanında yer alan ilçe ve mahalleleri gösterir harita.....6

EKLER LİSTESİ

1. Beşiktaş ve Kağıthane ilçelerinde yapılan diğer araştırmalara ait haritalar
2. İnceleme sahasında çekilen fotoğraflar

1. GİRİŞ

Araştırmaya konu olan alanda üç ilçeye ait toplam 24 mahalle yer almaktadır. Bunlar Kağıthane, Beşiktaş ve Şişli ilçeleri ile bunlara bağlı olan Çağlayan, Çeliktepe, Emniyet Evleri, Gültepe, Hamidiye, Harmantepe, Hürriyet, Merkez, Ortabayır, Sanayi, Seyrantepe, Şirintepe, Yahya Kemal, Şirintepe, Yeşilce (Kağıthane); Akat, Konaklar, Levent, Nispetiye (Beşiktaş); Esentepe, Gülbahar, Huzur, İzzet Paşa, Kuştepe, Mecidiyeköy (Şişli) mahalleleridir.

Bahsi geçen her üç ilçe de bundan elli yıl öncesine kadar kent dışında yer alan küçük birer yerleşme iken zaman içerisinde hızla nüfuslanıp birer kent içi yerleşmeye dönüşmüşlerdir. Türkiye'de şehirleşme tarihine baktığımızda şehirlerin büyümeleri a)Büyük şehirlerin daha da büyümeleri, b)Yeni şehirlerin ortaya çıkması[1] şeklinde olmaktadır. Konuya bu açıdan yaklaşıldığında inceleme sahasında kalan tüm yerleşmelerin birinci gruba dahil olduğu görülmektedir. Peki nasıl olmuştur da bu küçük yerleşkeler şimdiki büyüklüklerine erişmişlerdir? Bunda planlı veya plansız (spontan) yürütülen konutlandırma politikalarının, politik kararların etkili olduğu bilinmektedir. Buna bağlı olarak da küçük yerleşmelerin merkezi iş alanları (M.İ.A.) zamanla gelişmiş, 1950'lerde başlayan kırdan kente göç dalgalarıyla alanlarını daha da genişleterek şimdiki boyutlarına erişmişler ve kentin eski M.İ.A.larına eklemlenmişlerdir. Bölgeyi gelenler için bu kadar cazip yapan özellikler ise E-5 (O1) ve TEM (O2) karayolları ile bunları birbirine bağlayan bağlantı yolları üzerinde yer alması, sanayi kuruluşlarında çalışacak elemana ihtiyaç olması, hemşehricilik duygusu, özellikle 1974 ve 1988'de İstanbul'un iki yakasını birbirine bağlamak için yapılan Boğaz köprülerine yakın bir noktada bulunması olarak sıralanabilir.

Araştırılan arazide özellikle 1980'lerde başlayan, 1990'larda hız kazanan *plazalaşma* olgusu göze çarpmaktadır. Büyükdere cadddesinin her iki yakasında da büyük firmalar, bankalar yönetim üslerini gökdelenler şeklinde konuşlandırmışlardır. Gökdelenlerin çoğalması da bulunulan alanda yatay ve düşey yönde büyümeyi hızlandırmaktadır.

(1)Erol Tümertekin,Türkiye'de Şehirleşme ve Şehirsel Fonskiyonlar, İstanbul Üniversitesi Yayınları,s.87

2000 yılı nüfus sayımına göre tez çalışmasının yapıldığı bölgede yaklaşık 340.000 kişi yaşamaktadır. Hemen hemen hiç boş yer kalmamacasına ve birbirine bitişik inşa edilen binalara bakılarak artık İstanbul'un bu kesimlerinin (Özellikle Kağıthane ve Şişli'nin inceleme bölümleri) nüfusa doyduğu ve bundan sonra yerleşmelerin İstanbul'un daha boş olan alanlarına kayması gerektiği savunulabilir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde teze konu olan alanın ülke ve il içerisindeki konumu, tarihçesi ve nüfus gelişimi, ikinci bölümünde bölgedeki şehirsel fonksiyon alanlarının türleri ve dağılışı anlatılacak, üçüncü ve son bölümünde ise açıklanan ışığında bir değerlendirme yapılacaktır.

2. COĞRAFİ KONUM VE FİZİKİ ÖZELLİKLER

İstanbul il alanı Marmara havzasının Doğu Marmara bölümünde yer alan iki ana peneplen arasına sıkışmış, boğaz ve akarsu vadileri ile parçalanmış bir platolar topluluğudur. İlde Boğaziçi ile Haliç arasında yükselen platoya Beyoğlu Platosu denmektedir. Araştırılan alan da akarsularla derince yarılmış bir plato sırtıdır. Galata-Beyoğlu-Şişli-Maslak-Büyükdere yönünde giden büyük sırt sahanın ortasından geçmektedir. Bu sırt aynı zamanda Beyoğlu Platosunun su bölümü çizgisidir ve bu sırtın doğusunda kalan akarsular sularını Boğaziçi'ne, batısında kalan akarsular ise Kağıthane deresi vasıtasıyla Haliç'e ulaştırır. İşte kentin bu bölümünde ulaşım ağının doğrultusunu belirleyen asıl etmen de budur.

İnceleme sahasında jeolojik yapıyı ise I. Zaman (Paleozoik) Devonien sistemine oluşturur. Killi şişt ve grovak özelliği taşıyan bu oluşum II. Zaman'da (Mesozoik) kıvrılma geçirmiş ve boylanmıştır. Bu dönemde meydana gelen volkanik hareketlerle de kırıklar magma ile dolmuştur. Bu nedenle yer yer katmaların arasında noktalar halinde andezit ve diabaz formasyonlar göze çarpar. Kağıthane deresinin vadi tabanı ise alüvyal dolgu sahasıdır.

Yükselti Mecidiyeköy'de 100-120 m.ye, daha kuzeyde Levent-Maslak'ta 130-140 m.ye çıkmaktadır. Kağıthane deresi vadisine doğru yükselti gittikçe azalır. Genelde yükseltiler 30-40 m. arasındadır. Yer yer 70 m.ye çıkan kesimleri de vardır. Gültepe ve Çeliktepe ise Kağıthane'nin en yüksek noktalarıdır.

Sahada bulunan akarsular hemen tamamı Kağıthane ilçesinde yer alan Kağıthane deresi, Keçi deresi ve Galata deresidir. Beşiktaş'ın araştırmaya konu olan bölümünde hiç akarsu bulunmamaktadır.

Kağıthane deresi Beyoğlu Platosunun batısında kalan suları Haliç'e ulaştırmaktadır. Havzası büyük olmasına rağmen rejimi düzensizdir. Yazın suları azalmakta, bazı seneler ise kış aylarında sellenmekte ve vadi tabanındaki evleri sular altında bırakmaktadır. Adı geçen diğer akarsular - Keçi deresi ve ona paralel akan Galata deresi - Cendere caddesini aştıktan sonra Kağıthane vadisine dökülür. Her üç akarsu da sanayi ve evsel atıklar nedeniyle kirlenmiş durumdadır.

İklim Akdeniz ve Karadeniz iklimi arasında geçiş özelliği gösterir. Yazları sıcak kurak, kışları ise ılıman ve yağışlı geçer. Yılın en sıcak ayı Ağustos, en soğuk ayı ise Ocak'tır. Yıllık ortalama sıcaklık 13.8°C'dir. Ortalama açık günler sayısı 76.3, ortalama

bulutlu günler sayısı 202.6, ortalama kapalı günler sayısı 84.5, ortalama yağış miktarı 649.1 mm, ortalama kar yağışlı günler sayısı 7.8, ortalama sisli günler sayısı 13.3, ortalama donlu günler sayısı 0.8, ortalama kırağılı günler sayısı 12.1'dir. Nem oranı %75 civarındadır. Ortalam rüzgar hızı 3.5 m/sn.dir. Hakim rüzgar yönü kuzeydir. Kuzeyden esen soğuk ve sert karakterdeki yıldız-poyraz kışın yağmur ve kar yağışlarına, yazın ise havanın serinlemesine neden olmaktadır.

Osmanlı dünemlerde bostan, bağ ve bahçelerle kaplı olan Kağıthane ve Beşiktaş ilçeleri bugün yoğun bir şekilde yapılaşmaya maruz kalmışlardır. Bunun sonucunda da Kağıthane'de doğal bitki örtüsü türlerine hemen hemen hiçbir yerde rastlanmaz. Kağıthane deresinin iki yanında ağaçlandırma yapılmıştır. Beşiktaş ilçesinde ise biraz daha iyimser bir durum söz konusudur. En azından yerleşmeler oluşturulurken mevcut bitki örtüsü korunmaya çalışılmıştır. Bir kısmı ise sonradan dikilmiştir. Böylece Beşiktaş ilçesinde yeşil alanlar Kağıthane'ye oranla daha çok yer kaplamaktadır.

100 0 300 600 900 m.

Şekil 1 : Paftanın il içindeki konumu

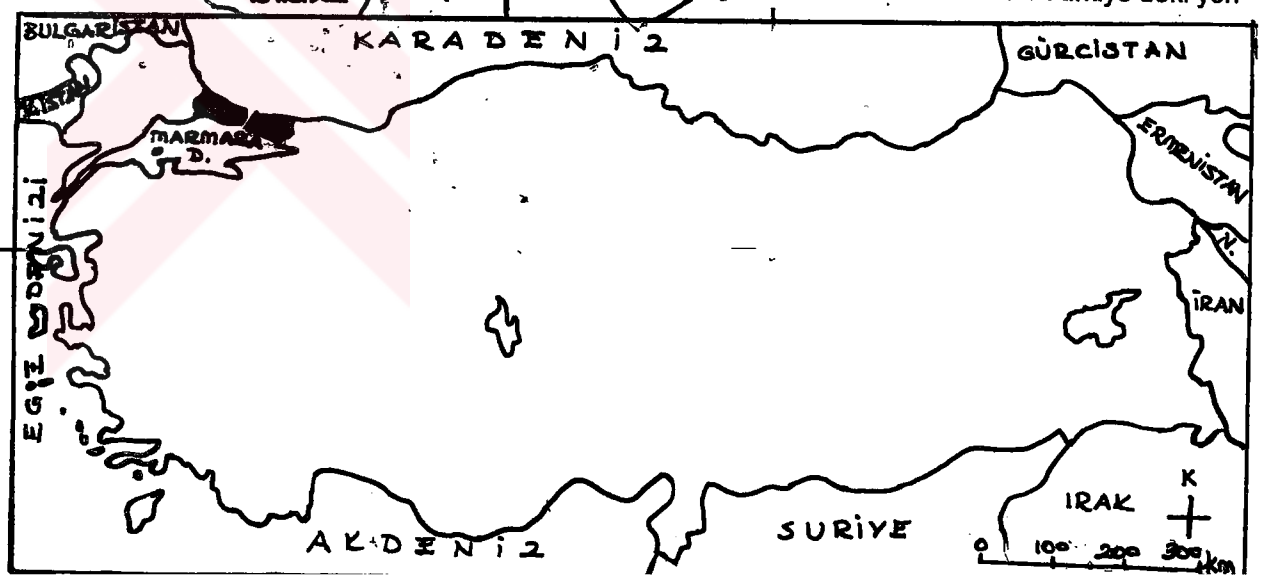

Şekil 2 : İnceleme alanının Türkiye'deki yeri

İSTANBUL F21-c-20-b VE F22-d-16-a PAFTALARINDAKİ

İLÇE VE MAHALLELERİN GÖSTERİMİ

Şekil 2 : Paftalarda yer alan ilçe ve mahalleleri gösterir harita

II. BÖLÜM

3.1.KAĞITHANE İLÇESİNİN TARİHÇESİ VE NÜFUS GELİŞİMİ

İnceleme alanıma giren Kağıthane ve Beşiktaş ilçelerinin tarihçeleri 1950'li yıllara kadar bir bütünlük göstermez. Bu nedenle tarihçelerini 1950'ye kadar ayrı ayrı ele alarak aktarmayı doğru buluyorum. Ayrıca söz konusu ilçelerin nüfus gelişimi de ayrı bir başlık altında işlenecektir.

İstanbul'un batı yakasında yer alan Kağıthane ilçesi kuzeyde, doğu ve güneyde Şişli, kuzeydoğuda Beşiktaş, güneybatıda Beyoğlu, batı ve kuzeybatıda da Eyüp ilçeleri ile komşudur.

Yerleşmenin Kağıthane adını alması İstanbul'un fethi (1453) sırasında burada bir kağıt değirmeninin varlığından kaynaklanmaktadır. Bu değirmenin 2. Bayezid (1481-1512) dönemine kadar çalıştığı düşünülmektedir. [2]

Kağıthane'nin tarihi İstanbul'un tarihi kadar eskidir. Haliç, özellikle Kağıthane deresi (Bizans döneminde adı *Barbios*'tur) ve çevresi Bizans İmparatorluğu zamanından beri önemli yerleşmelerinden biri olmuştur. Kağıthane deresi kenarında kurulan, eski bir Bizans yerleşmesi olan *Pissa* adı ile bilinen kent aslında şimdiki Kağıthane'dir.[3]

626 yılında Avarların İstanbul'u kuşatması sırasında Avar Hakanı birliklerini burada konuşlandırmış, Kağıthane deresinin Haliç'e döküldüğü yerde kayıklardan kurulu bir hücum filosu oluşturmuş; ancak bunu öğrenen İstanbul'un savunmasından sorumlu olan Bizans komutanı Patricius Bonus ani bir baskınla bu filoyu yok etmiştir.[4]

1453'te İstanbul Osmanlı Devletinin eline geçtikten sonra ise bölge kuytu ve gözlerden uzak olması nedeniyle askeri amaçlarla kullanılmıştır. Ayrıca sarayın ve halkın sebze ve süt gereksinimi karşılayan ağıl ve bostanlar yine burada yer almıştır.

15.yy.dan başlayarak koruları ve doğal güzellikleri ile ünlenen Kağıthane sevilen bir eğlence yeri olma özelliğini uzun yıllar boyunca korumuştur.

2. Bayezid (1481-1512) döneminde Kağıthane deresinin Haliç'e döküldüğü noktada derenin iki yanı geniş çayırlarla kaplıydı ve saray hayvanları ile beylik hayvanlar baharda burada çayıra çıkarılırdı. Kaynaklar 2. Bayezid zamanında Kağıthane

(2) Kağıthane Belediyesi Başkanlığı, Kağıthane Rehberi, İstanbul, 1998,s.25
(3) a.g.e,s.24
(4) a.g.e,s.24

bölgesinde saraya ait ahırlar, askeri kışlalar bulunduğunu, hayvanlar çayıra çıkarılınca "emir-i ahur"lar ve arpa emirlerinin padişaha ziyafet verdikleri; bu amaçla bir kasır (Emir-i Ahur veya İmrahor Köşkü) yapıldığını yazmaktadır. Yine bu dönemde burada bir baruthane kurulmuştur.

Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) Kağıthane mesiresini çok beğenmiş, avlanmak ve dinlenmek için sık sık buraya gelmiştir. 2. Bayezid zamanında yapılan baruthaneyi kagir olarak yeniletmiştir. Kanuni zamanında Kağıthane suyunun bol oluşu nedeniyle hem mesire, hem toplantı yeri hem de sanayi bölgesi olarak kullanılmıştır. Kağıthane ilk kez 1. Süleyman (Kanuni) zamanında hassa bahçeleri kapsamına alınmıştır.

16.yy.da padişahların avlandıkları mesire yeri idi. 17.yy.da yeniçerilerin eğitim alanı olan bu alanlar tatil günlerinde halkın akınına uğrardı. 17.yy.a gelindiğinde Evliya Çelebi burada 200 kadar bağlı-bahçeli ev, 20 kadar dükkan ve 1 hamamın bulunduğundan söz eder. 18.yy.a kadar padişahın av alanı, mesire ve eğlence yeri olma özelliğini sürdüren Kağıthane köyünü tüm tarihe geçirecek özellikleri 18.yy.ın başlarında 3. Ahmet (1703-1730) ve veziriazamı Nevşehirli Damat İbrahim Paşa zamanında kazanmıştır. *Lale Devri* olarak bilinen 3. Ahmet saltanatı yıllarında 1720-1721'de yaptığı Fransa seyahatinden dönen Yirmisekiz Çelebi Mehmet'in padişaha sunduğu gezi raporundan çok etkilenen padişah derhal Kağıthane'de Fransız köşk, saray ve bahçelerinin benzerlerinin yapılmasını emretmiştir. Osmanlının Batılı mimari özelliklerini taşıyan ilk yerleşme olarak Kağıthane'nin seçilmesinin başlıca nedenleri ise şunlardır:

a) Kağıthane deresi nedeniyle suyun bol olması ve kullanımının kolay olması
b) Topkapı Sarayına yakınlık
c) Ulaşımda Haliç'in kolaylık sağlaması
d) Spor karşılaşmaları ve mesire yerleri için yeterli büyüklükte açık alanların bulunmasıdır.[5]

Kağıthane deresinin yer yer yatağı değiştirilmiş, derenin kenarlarına mermerler döşenmiş, çeşitli büyüklüklerde havuzlar, çeşmeler yapılmış ve ünlü Sadabad Kasrı ile bir dizi başka köşkler inşa edilmiştir. Dönemin en ünlü zevk ve sefa yeri olan Kağıthane ve Sadabad 28 Eylül 1730'da çıkan Patrona Halil İsyanı ile sona ermiştir. Halkın tepkisini

(5) istanbul Ansiklopedisi, "Kağıthane",İstanbul,Kültür Bakanlığı Yayınları,1995,Cilt 4,s.81

toplayan yaşam tarzını simgeleyen köşkler, saraylar yerle bir edilmiştir. 3. Ahmet'in tahtına geçen 1. Mahmud (1730-1754) köşklerin yakılmayıp yıkılmasını emretmiş, böylece köşk sahiplerinin eli ile yenilenmelerine olanak sağlamıştır. Nitekim 1743'te tamamıyla onarılmasa bile padişahın yabancı elçileri kabul ettiği, çadırların kurularak eğlendildiği bir yer olma özelliğini sürdürmüştür.

3. Selim (1789-1807) Kağıthane'yi yeniden yapılandırmak istemiş, bu amaçla bir kağıt imalathanesi kurulmuş, imalathanenin başına Rusçuklu Mehmet Emin Efendi getirilmiş, ancak zarar edince kapatılmıştır. Yalnız Kağıthane eski günlerine dönmüş ve yeniçerilerin belirli günler talim yapacakları bir alan haline getirilmiştir.

2. Mahmud (1808-1839) yıktırılan 1. Sadabad Sarayının yerine yenisini yaptırmış, havuzları, çağlayanları, köşkleri, kasırları onartmıştır. Sultan Abdülaziz (1861-1876) ise harap haldeki 2. Sadabad Sarayı tamamen yıktırarak 3. ve son Sadabad Sarayını yaptırmıştır.

20.yy.ın başlarına kadar mesire ve eğlence yeri olarak önemini koruyan ve her dönem askeri tesislerin bulunduğu bu yöre 1940'larda harabe halindeki köşk ve kasırların yıktırılmasından sonra askeri bölge haline gelmiştir. 1937'de hazırlanan Prost Planı ve 1950 sonrasındaki diğer kentsel planlama çalışmaları Haliç kıyılarını ağır ve orta sanayi kuruluşlarına açarak ilçeyi sanayi merkezi haline getirmiştir. Buna bağlı olarak 1955'te nüfusu 5000'i bile bulmayan Kağıthane kısa zamanda diğer illerden gelen göç dalgaları ile beslenerek hızla nüfuslanmış, "gecekondu" tarzında evler inşa edilmiş, bina yoğunluğu artmıştır. Nüfus artışında bir diğer önemli etken de 1. ve 2. Boğaz Köprülerinin açılmasıdır. Artan nüfus nedeniyle ilçe 1987 yılında Şişli Belediyesinden ayrılarak müstakil bir belediye olmuştur. 1990 yılına gelindiğinde Kağıthane ilçesinin nüfusu 270.000'e yakındı. Bugün ise Kağıthane'de 345.574 kişi yaşamaktadır.

3.2. BEŞİKTAŞ İLÇESİNİN TARİHÇESİ VE NÜFUS GELİŞİMİ

İnceleme kapsamına Beşiktaş ilçesinin daha kuzeyde ve iç kesimde yer alan Levent, Konaklar, Akat mahalleleri girdiği için Beşiktaş tarihçesinden ziyade Levent mahallesinin tarihçesi anlatılacaktır.

Beşiktaş doğusunda İstanbul Boğazı, kuzeyinde Sarıyer, kuzeybatısında Şişli, batısında Kağıthane ve Şişli, güneybatısında ise Beyoğlu ile komşudur.

Tarih boyunca İasonion, Sergion, Dafne ve Diplokionion adları ile anılmaktadır. Bizans devrinde *Ayios Mamas* semtinin bugünkü Dolmabahçe ile Beşiktaş arasında olduğu ileri sürülmekle birlikte konu tartışmalıdır.[6] Yine Bizans devrinde şimdiki Beşiktaş'ın *Diplokionion* veya *Kionia* olarak bilinen bölge olduğu da iddia edilmektedir.

Semtin adının nereden geldiği konusunda çeşitli söylenceler bulunmaktadır. Bunlardan biri de Osmanlı döneminde "beş taş" ya da "beşik taşı"ndan türetildiğidir.[7]

Beşiktaş İstanbul'un fethinden sonra Osmanlı Devletinin eline geçmiştir. Beşiktaş asıl yerleşim yeri olma kimliğini de Osmanı zamanında kazanmıştır. Bizans döneminde Boğaziçi kuzeyden gelen yağmacıların akınına uğramış, bu da sur dışı yerleşmelerin gelişmesini engellemiştir. Beşiktaş'ın Osmanlı döneminde bir yerleşim yeri kimliği kazanması Karadeniz'in geniş ölçüde Osmanlı Devleti'nin denetimi altına girmesi sayesinde olmuştur. Boğaziçi'nde yerleşmeyi etkileyen bir diğer etken ise iklim koşullarıdır. Kıyı kesiminin sert hava akımlarına açık oluşu ve denizin yarattığı nem kıyı boyu yapılarının çok korunaklı olmasını gerektirir. Osmanlı Devleti ise bu sorunu ucuz ve kolay yenilenebilir olan ahşap binalar yaparak çözümlemiştir. Bu tür yapıların kıyılarda ancak yazlık yerleşmeye uygun olması Boğaziçi'nin 20. yy'a kadar uzanan tarihi boyunca yalı denen özgün bir mimarî türün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Asıl yerleşmeler ise sert hava akımlarından daha az etkilenen koylarda, vadilerde, tepelerin güneye bakan yamaçlarında olmuştur. Beşiktaş'ın gelişmesi de bu doğrultudadır.

Beşiktaş Osmanlı donanmasıyla ilişkisi sayesinde gelişmiştir. Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) döneminde Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa burada bir yalıda oturmuş, bir cami, medrese ve sıbyan mektebi yaptırmıştır. Öldükten sonra da buraya gömülmüştür. Daha sonraları Osmanlı'nın diğer kaptan-ı deryaları da Beşiktaş'ta

(6) Tülay Artan,"Beşiktaş", İstanbul Ansiklopedisi,İstanbul,Kültür Bakanlığı Yayınları,1995,Cilt 2,s.161
(7) Tülay Artan, a.g.e,s.161

yerleşmişlerdir. Üstelik her yıl gemiler mayıs ayında sefere çıkmadan önce Beşiktaş önlerine gelir, buradan kaptan-ı deryayı alarak Saraybumu kıyısındaki Yalı Köşkü'nde bekleyen padişahı selâmlayıp Ege Denizi'ne açılırdı. I. Ahmed döneminde (1603-1617) Dolmabahçe koyu doldurtulmuş, Beşiktaş Sarayı'nın ilk yapıları inşa edilmiştir. Bu dönemden başlayarak üç yüz yıllık bir süreçte Beşiktaş kıyıları hanedan üyelerine ait birbiri ardınca yapılan, yenilenen onlarca sarayla donatılmıştır. Bu sarayların hepsi yazlık saraylardı. İlkbaharda yayınlanan göç fermanı ile taşınılır, sonbaharda yayınlanan göç fermanı ile de kışlık saraylara taşınılırdı. Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) Beşiktaş Bahçesi arkasındaki tepede bir yazlık saray yaptırmıştı. Süleyman Sarayı olarak anılan bu yapının daha sonra inşa edilen Bayıldım Kasrı'nın yerinde olduğu tahmin edilmektedir. Düzlük kesimde de bir cirit meydanı yer almaktaydı. 1. Mahmud (1730-1754) Beşiktaş Sarayını onartmış, Kasr-ı Dilara'yı ve Dolmabahçe mevkiinde yeni bir kasır yaptırtmıştır. 3. Mustafa (1757-1774) depremde zarar gören Beşiktaş Sarayını tamir ettirmiş ve yazlık saray olarak kullanmayı sürdürmüştür. 18.yy.a gelindiginde Beşiktaş yerleşimi sınırlarını bir yandan Beşiktaş Deresi ile Ihlamur Deresi vadisi boyunca genişletirken, öte yandan Serencebey sırtları da iskâna açılmaya başlamıştır. 18.yy.da yaşanan "*Lale Devri*"nde Damat İbrahim Paşa ve yakınları tarafından Beşiktaş'ta lale bahçeleri ve yalılar yaptırıldı. Bunlar içinde en önemlisi 3. Ahmet'in kızı Fatma Sultan için inşa edilien Çırağan Yalısı'dır.[8] 3. Selim (1789-1807) Çırağan Sayarını yeniden yaptırttı. 2. Mahmud (1808-1839) 19.yy. başında yaşanan Vaka-i Hayriye'den sonra Topkapı Sarayını tamamen terk ederek erkanı ile birlikte Beşiktaş Sahil Sarayında oturmaya başlamıştır. Böylece Beşiktaş daha bir önem kazanmıştır. Sultan Abdülmecid mevcut yapıların hepsini yıktırarak Dolmabahçe Sarayını inşa ettirmiştir. Sultan Abdülaziz (1861-1876) ise bugünkü Spor caddesi ve Şair Nedim caddesinin iki tarafında bulunan ilk toplu konut örneği olan "Akaretler"i yaptırmıştır. 2. Abdulhamid zamanında Beşiktaş 1950'lere kadar çok da değişmeyen şeklini almıştır. 2. Abdulhamid Yıldız Kasrına yerleşerek burayı saray haline getirmiştir. Yine 19.yy.da inşa edilen Galata köprüleri ve 1851 yılında hizmete başlayan "Şirket-i Hayriye" vapurları ile önce atlı, sonraları elektrikli olan tramvaylarla Beşiktaş Taksim-Şişli güzergahı üzerinden Maçka'ya bağlanmıştır. Bu arada 1877-1878'de Osmanlı-Rus Savaşı'ndaki yenilginin

(8) Selim Somçağ,"18.yy.dan Günümüze Beşiktaş",İstanbul Ansiklopedisi,İstanbul,Kültür Bakanlığı Yayınları,1995,Cilt 2,s.163

yarattığı göç dalgasının İstanbul'daki etkisinin bir sonucu olarak Dikilitaş da bir göçmen mahallesi olarak oluşmaya başlamıştır. Onu 20. yy başında Balmumcu Çiftliği'nin bir bölümünün iskanâ açılmasıyla oluşan Balmumcu Mahallesi izlemiştir. Beşiktaş 19.yy.da iki sel baskını, birkaç büyük yangın ve deprem atlatmıştır. Tüm bu felaketler neticesinde kimi binalar zarar görmiş, kimisi de yıkılmıştır. 2. Meşrutiyetin ilanına (1908) ve 2. Abdülhamid'in tahtan indirilip sürgüne gönderilmesine kadar Beşiktaş hala saraylar, yalılar ve kasırlarla doluydu. 1938-1939'da Barbaros Hayrettin Paşa türbesi çevresindeki binalar yıkılarak kazanılan yer Barbaros Parkı olarak düzenlenmiştir. 1950'li yıllarda raylı toplu taşıma sistemiden vazgeçilerek karayolu taşıtları için geniş bulvarlar ve otoyollar inşa edilmeye başlanmıştır. İşte bu durumun bir yansıması olarak 1957'de Beşiktaş caddesinin genişletilmesi ve Barbaros Bulvarının açılması çalışmaları sırasında gerçekleştirilen yıkımlar neticesinde Beşiktaş tarihi dokusundan çok şey kaybederek apartmanlaşmıştır.

1930'da ilçe olan, 1984'te İlçe Belediyesi kurulması kararlaştırılan Beşiktaş'ta günümüzde toplam 191.776 kişi ikamet etmektedir.

Görülüyor ki inceleme kapsamına giren Levent ve daha kuzeyinde yer alan Konaklar mahallesinin isimleri 1950'li yıllara gelinene kadar Beşiktaş ilçesinin yerleşim tarihçesinde anılmamaktadır.

Semtin günümüzdeki sınırları batıda Büyükdere Caddesi, doğuda Ebulûla Caddesi, güneyde Nisbetiye Caddesi, kuzeyde Orgeneral İzzet Aksular Caddesi'dir.

1. Levent'ten 4. Levent ve Yeni Levent'e kadar zaman içinde bölüm bölüm kurulup gelişmiş olan Levent mahallesi adını Osmanlı Döneminde 18.yy.da burada kurulan Levent Çiftliğinden almıştır.[9] 3. Selim (1789-1807) Levent Çiftliğine gelir, askerleri denetler, ok talimleri yaptırırdı. Ayrıca yine bu dönemde burada Avrupa usulü tüfek ve kasatura yapan bir imalathanenin var olduğu tahmin edilmekte ve 4000 kişilik bir piyade birliğinin bulunduğu da bilimektedir.

Levent kent dışı bir toplu konut yerleşmesinin, İstanbul'da, 40 yıl içinde yoğun bir kent içi yerleşmeye dönüşmesinin belirgin örneklerinden biridir. Levent'in ilk kısım evlerinin yapımına Emlak Kredi Bankasınca 1947'de başlanmış, 1950'de bitirilmiştir. Tek veya iki katlı, bahçe içindeki bu evlerin yapılmasının amacı banka çalışanlarının veya

(9) Oya Baydar,"Levent",İstanbul Ansiklopedisi,İstanbul,Kültür Bakanlığı Yayınları,1995,Cilt 5,s.207

diğer orta gelirli insanların ev sahibi olmasını sağlamaktı. Bu nedenle çok düşük faizle verilen krediler 20 yıllık taksitlere ayrılmıştı. İlk evler bugünkü 1. Levent'i oluşturmaktadır. 1. Levent'in gördüğü rağbet üzerine daha kuzeyde yer alan 2. ve 3. Levent'in yapımına hemen başlanmıştır. Bu evler daha büyük ve villa tipine daha yakın olmakla birlikte amaç gene de orta gelirli kişileri ev sahibi yapmaktı. 4. Levent ise daha lüks ve apartman tipinde inşa edilmiştir. Emlak Kredi Bankası'ndan bağımsız olarak başka konut kooperatifleri veya özel şirket ve müteahhitler 4. Levent'in kuzeyinde ve kuzeydoğusunda 1960'lı yıllarda çok çeşitli apartman siteleri ve konutlar yapmaya başladıktan sonra, Levent'in görünümü de büyük ölçüde değişti. Ancak, asıl Levent evlerine kat çıkma izni verilmediğinden, bu kesimlerdeki binalar ve bahçeler, ilk görünümlerinden çok şey kaybetmeden apartmanlaşmaktan kurtulmuş, yakın zamanlara kadar eski görünümlerini korumuşlardır. 1950'de semt orta ve küçük memur, öğretmen, sanatçı, yazar, bilim adamı, küçük ve orta tüccar ve iş adamları gibi orta gelirli insanlardan oluşan 2000 kadar nüfusa sahipti. Ulaşım Taksim ve Beşiktaş'a seyrek yapılan otobüs seferleri ile sağlanırdı. Soğuk geçen kışlarda ise Levent semtine kurtlar inerdi. Çevre tamamen koruluk ve kırlıktı. Semtin güneyinden geçen Nispetiye caddesi ise topraktı. Levent'in çehresinin değişmeye başlaması, 1950 ortalarında, karşısında, başta Gültepe olmak üzere çeşitli gecekondu mahallelerinin kurulmasıyla başlar. Yine aynı dönemde Etiler Mahallesi kurulmuş, Nisbetiye yolu düzenlenmiş ve güneyi yapılaşmaya açılmıştır. Levent 1960-1970'lerden sonra, çevresini kuşatan yüksek beton binalar arasında sıkışmış bir görünüme bürünmeye başlamıştır. Aynı dönemlerde çevrenin nüfusu hızla artmış, dört bir yanında kurulan gecekondu veya lüks site mahalleleriyle bütün Levent bölgesi kentle birleştiği gibi, Levent trafik açısından da İstanbul'un en yoğun bölgelerinden biri haline gelmiştir. 1980 sonrasında Levent Mahallesi, 1. Levent'ten başlayarak konut bölgesi olma niteliğini de kaybetmeye yüz tutmuş, küçük villa tipi evlerin üstüne izinli veya izinsiz birer kat daha yapılmış, eski konutlar küçük şirketlerin idare merkezlerine, lokanta, kebapçı, diskotek, gece kulübü veya otomobil galerisine, ticarethane ve butiklere dönüşmüş; Levent, konut ağırlıklı olmaktan, ticaret ve eğlence ağırlıklı olmaya doğru evrimleşmeye başlamıştır. 1. Levent çarşısı korunmuş ancak artık burada yaşayan insanların üst gelir grubuna mensup olmaları nedeniyle çarşı caddesinde yer alan dükkanlar da kimlik değiştirerek ünlü pastanelerin veya giyim firmalarının şubeleri haline gelmiştir. Büyük holdingler ise - Yapı

Kredi Plaza, İş Bankası Blokları, Sabancı Center gibi yönetim merkezleri - gökdelenler halinde Büyükdere Caddesinin kenarında yükselmektedirler. Günümüzde Levent'te 2968 kişi yaşamaktadır. Ancak çevre ilçelerden hatta İstanbul'un Asya kıtasından çok sayıda insan buradaki plazalara çalışmaya geldiği için gündüz nüfusu daha yüksektir.

Levent mahallesinin daha kuzeyinde yer alan Konaklar mahallesi ise 1958'de Emlak Kredi evlerinin yapımına başlanması, 1964'te ise Ordu mensuplarının katılımı ile kurulan 1. Ordu Yapı Kooperatifi ile yerleşime açılmıştır. Sonraki yıllarda bunu diğer kooperatiflerin kurduğu siteler izlemiştir. Şu an Konaklar mahallesinde 15.585 kişi yaşamaktadır.

Akatlar mahallesi de yeni bir yerleşmedir. 1060'larda kurulmaya başlanmış, son 30 yılda da hızla nüfuslanmıştır. Bunda inceleme sahasına giren kısmına damgasını vuran Gazeteciler sitesi ve Maya sitesi var olan nüfusu arttıran önemli birer etkendir. Günümüzde Akatlar mahallesinde 16.585 kişi yaşamaktadır.

3.3. ŞİŞLİ İLÇESİNİN TARİHÇESİ VE NÜFUS GELİŞİMİ

Adını burada yaşayan ve şiş yapımı ile uğraşan bir ailenin burada bulunan konağı sayesinde almıştır. "Şişçilerin Konağı"nın zamanla "Şişlilerin Konağı" haline gelmesiyle semtin adı "Şişli" olarak kalmıştır.[10]

Şişli ilçesi toprakları iki bölümden oluşmaktadır. Kuzeyde yer alan Ayazağa bölümü kuzey ve doğuda Sarıyer, güneydoğuda Beşiktaş, güneyde Kağıthane, batıda da Eyüp ilçeleriyle çevrilidir. Güneydeki Şişli bölümü ise batı ve kuzeyde Kağıthane, doğu ve güneydoğuda Beşiktaş, güney ve güneybatıda Beyoğlu ilçelerine komşudur.

Şişli yeni bir yerleşmedir. 19.yy. ortalarına kadar burada yerleşmelerin olmadığı bilinmektedir. 1850'lerde bugünkü Şişli'nin yayıldığı alan geniş bir kırlıktı. Semt 1870'lerden sonra oluşmaya başlamıştır. İlçede 19.yy'ın son yıllarında, yabancıların ve kalburüstü azınlıkların yanında, batıcı bir yaşam biçimini benimsemiş veya buna özenen Osmanlı aydınları, o günün koşullarında görece çağdaş olanaklardan yararlanarak yaşadıkları bir yer olmuştur. 1930-1940 arasında başta Halaskargazi olmak üzere semtin ana caddelerinin iki yanında, çoğu günümüze kadar gelen, döneminin en lüks apartmanları bitişik nizamda kurulmuştur. Böyle bir apartman yerleşmesi Ünlü "Lüküs Hayat" operetinde, zengin ve modern yaşam özlemi "Şişli'de bir apartıman; yoksa eğer

(10) İstanbul Ansiklopedisi,"Şişli",İstanbul,Kültür Bakanlığı Yayınları,1995,Cilt 7,s.184

halin yaman" dizeleriyle dile getirilmiştir. Şişli semtinin mutena bir konut ve yerleşme bölgesi olarak gelişmesi 1960 hatta 1970'lere kadar sürmüş, bu dönemden sonra ise semt, çevre semtlerle birlikte daha çok zengin çarşıların,pasajların, seçkin dükkanların, butiklerin, işyerlerinin, bankaların yer aldığı; ticaret, iş ve eğlence hayatının ağır bastığı bir yapı kazanmıştır. 1950'lerden sonra İstanbul'un gündemine girip günümüze değin hızını yitirmeyen göç olgusundan Şişli yöresi de nasibini aldı. Şişli semtinin kuzeyinde Çağlayan, Gültepe ve onlara bitişik bugün Şişli sınırları içinde kalan Kuştepe gibi gecekondu semtleri belirmiştir. Bu dönemde Kağıthane'nin nüfusu da hızla artmaya başlamıştır. Bu sırada Beyoğlu İlçesi'ne bağlı bir bucak olarak yönetilen Şişli yöresi, 1954'te ilçe olmuş; 1960'tan sonra yeni yerleşim birimleri, evler ve fabrikalar yapılmıştır. 1970'lere gelindiğinde nüfus 100.000'i aşmıştır. Yeni alışveriş merkezleri, mağazalar yapılarak Halaskargazi, Rumeli ve Valikonağı caddeleri 1980'lerde İstanbul'un ve belki de Türkiye'nin en gözde alışveriş merkezi haline gelmiştir. Üst üste gelen bu gelişmeler Kağıthane ve çevresindeki gecekondu mahallelerine hizmet götürmeyi güçleştirince Kağıthane Belediyesi kurulmuştur. Şişli İlçesi'ndeki gelişmeler 1980'lerde de sürmüş, buna bağlı olarak. Ayazağa ve Kağıthane köy statüsünden çıkarılarak 1987'de Kağıthane İlçesi kurulmuştur. Şişli kurulduğu günden bu yana üst sosyal tabakada yer alan kişilerin, azınlıkların ve yabancıların rağbet ettiği bir yer olsa da inceleme sahasına giren güney kısımları (İzzetpaşa, Kuştepe, Mecidiyeköy'ün Dereboyu caddesine yakın olan kesimleri ve Gülbahar mahalleleri) Esentepe hariç gecekondu olarak tabir edilen plandan yoksun olarak inşa edilmiş yerleşmelerdir. Kuzeyde kalan kesiminde ise Hüzur mahallesinde yer alan Oto Sanayi Sitesi'dir. 2000 yılında yapılan sayıma göre 270.582 kişi Şişli ilçesinde ikamet etmektedir.

Şu ana kadar anlatılanlardan anlaşıldığı üzere gerek Kağıthane, gerek Beşiktaş, gerekse de Şişli ilçelerinin tarihçeleri Osmanlı Devleti Dönemine kadar indirilse de asıl gelişim göstermeleri ve nüfuslanmaları 1950 ve sonrasında meydana gelmiştir. Bunda ana etmenler sanayileşme ve köyden kente yaşanan göç olgusudur.

Tablo 1: Kağıthane İlçesinin yıllara göre nüfus sayımı sonuçları

KAĞITHANE İLÇESİ MAHALLERİ 1985-1990-1997-2000 YILLARINDAKİ NÜFUS SAYIM SONUÇLARI

MAHALLE	1985	1990	1997	2000
	NÜFUSU	NÜFUSU	NÜFUSU	NÜFUSU
ÇAĞLAYAN	6.919	23.435	20.450	20.425
ÇELİKTEPE	10.824	23.819	27.885	28.600
EMNİYET EVLERİ	0	8.828	8.171	7.768
GÜLTEPE	0	11.161	12.744	12.627
HAMİDİYE	0	0	0	24.286
HARMANTEPE	15.346	16.045	18.590	18.568
HÜRRİYET	16.097	17.087	16.234	17.857
MERKEZ	16.877	29.169	41.615	18.210
ORTABAYIR	19.484	15.993	19.732	20.904
SANAYİ	7.311	22.253	25.800	28.419
SEYRANTEPE	10.511	9.395	13.017	15.405
ŞİRİNTEPE	8.934	11.281	16.618	17.010
TALATPAŞA	14.853	25.654	33.833	28.959
TELSİZLER	12.533	9.910	9.921	10.268
YAHYA KEMAL	4.669	13.628	15.004	16.028
YEŞİLCE	17.004	7.056	8.305	9.214
KAĞITHANE (TOPLAM)	161.362	244.714	287.919	294.548

Tablo 2 : Beşiktaş ilçesinin yıllara göre nüfus sayım sonuçları

BEŞİKTAŞ İLÇESİ MAHALLERİ 1985-1990-1997-2000 YILLARINDAKİ NÜFUS SAYIM SONUÇLARI

MAHALLE	1985	1990	1997	2000
	NÜFUSU	NÜFUSU	NÜFUSU	NÜFUSU
AKAT	13082	14599	16792	16585
KONAKLAR	6383	8444	16711	15585
LEVENT	5259	6090	3384	2968
NİSPETİYE	15148	14611	13659	12783
BEŞİKTAŞ (TOPLAM)	39872	43744	50546	47921

Tablo 3 : Şişli ilçesinin 2000 yılı nüfus sayım sonuçları

ŞİŞLİ İLÇESİ **2000 YILI NÜFUS SAYIM SONUÇLARI**	

MAHALLE	**2000** **NÜFUSU**
HUZUR	4936
İZZETPAŞA	4673
KUŞTEPE	10495
MECİDİYEKÖY	11697
GÜLBAHAR	8668
ESENTEPE	4931
ŞİŞLİ (TOPLAM)	45400

NOT : Bilgiler DİE'den alınmıştır.

III. BÖLÜM

4. ŞEHİRSEL FONKSİYON ALANLARI

1950'lere kadar bağ, bahçe ve bostanlarla kaplı olan Kağıthane, Beşiktaş ve Şişli ilçeleri arazi kullanım kararları, sanayi faaliyetleri, politik süreçler, yüzelsel çözümler, göç gibi nedenlerle nüfus kazanarak gelişip genişlemiş; bunun sonucunda da elli yıl gibi kısa bir sürede kent dışında küçük birer yerleşme iken kente eklemlenmiş merkezlerdir.

İncelenen sahanın bütünününe baktığımızda konut, sanayi, ticaret alanlarının belli yerlerde toplandığını görürüz. Sanayi kuruluşları ve ticarethaneler her ne kadar Kağıthane deresi ve Büyükdere caddesinin kenarında toplanmışlarsa da bölgenin genel olarak konut alanı olduğu rahatlıkla söylenebilir. Ticarethanelerin büyük bir çoğunluğu ise apartmanların giriş katlarında yer alan küçük çaplı günlük gereksinimleri karşılayacak şekildedir. Bölgede bu kullanım türlerinden başka eğitim, sağlık, resmi ve idari, dini hizmetlerin yürütüldüğü binalar, spor faaliyetlerinin yapılabildiği tesisler, kültürel etkinliklerin sürdürüldüğü binalar, askeri alanlar ve mezarlıklar mevcuttur.

4.1. KONUT ALANLARI

Yerleşimler doğal yapıya uymuştur. Asıl yerleşimler vadilerin yamaçlarında toplanmıştır. Cadde ve sokak sistemleri izohipslere uygundur. Ana yollar vadilerin tabanlarından geçirildiğinden nispeten daha düz ve geniştir. Talatpaşa Caddesi, Sultan Selim Caddesi, Dereboyu Caddesi, Barbaros Caddesi gibi. Ara yollar ve sokaklar ise tepelerden iner ve izohipsleri keser şekildedir. Yerleşim az yüksek tepelere kuruluduğu için sokaklar yokuştur. Öyle ki – özellikle Kağıthane ve Şişlinin güney kesimleri için geçerli - bu yokuşların bir kısmı çok dik, ancak merdivenle inilip çıkılabilen, bazen bir arabanın bile çok zorlanarak tırmanabileceği karakterdedir.

Kağıthane ve Beşiktaş ilçeleri arasında sınır olan Dereboyu caddesi sadece iki ilçe topraklarını birbirinden ayırmakla kalmamış adeta iki farklı sosyal ve ekonomik yapıyı, kültürü, yaşayış tarzını ve hatta yerleşim şekillerini de birbirinden kalın bir çizgi ile ayırmaktadır. Caddenin sağ tarafında yer alan Beşiktaş ilçesi düzenli ve planlı toplu konut tarzı yerleşimlere sahip iken caddenin sol tarafında kalan Kağıthane ve kısmen Şişli ilçelerinde ise spontan birşekilde gerçekleşmiş, birbirine bitişik nizamda, düzensiz ve oldukça kötü görünümlü yerleşim düzenine sahiptir. 5-6 katlı binaların hemen

yanıbaşında yer alan tek katlı gecekondu tarzı binalar bulunmaktadır. Bu da insana ilk bakışta apartmanların sanki gecenkonduların üzerine sarkıyormuş izlemini vermektedir.

Emlak Kredi Bankası tarafından orta gelirli aileleri uzun süreli banka kredileri vererek konut sahibi yapmak için planlanan ve yapımına 1947 yılında başlanan 1950 yılında tamamlanan 1. Levent ve daha sonra 1. Levent'in rağbet görmesi nedeniyle biraz daha büyük ve genişçe yapılan 2. ve 3. Levent evleri genelde tek veya iki katlı, ikiz veya müstakil, önleri çitlerle çevrili villa karakterindedir. Bu konutlarda gelir seviyesi yüksek olan bankacılar, üst düzey yöneticiler, bürokratlar, avukat, yüksek mimar, mühendis, araştırma görevlisi, sanatçı vb. kişiler ikamet etmektedirler. 4. Levent'te yer alan konutlar ise 3-4 katlı siteler halindedir. Levent mahallesinin hemen kuzeyinde yer alan Konaklar mahallesi ise tamamen askeri veya özel kooperatiflerce yapılan 4-5 katlı siteler şeklindedir. Hukukçular sitesi, Koza sitesi, Petekler sitesi , Armakent sitesi gibi. Levent'in güneyinde yer alan Nispetiye mahallesindeyse iki katlı villaların yanısıra 10-12 kat yüksekliğe kadar yapılmış apartmanlara rastlamak mümkündür. Nispetiye caddesi ile Ebulula cadddesinin birleştiği yerde yer alan Petrol Sitesi ve bunun az ilerisinde bulunan belediyenin yaptırmış olduğu Belediye Sitesi Evleri villaların ve apartmanların birarada planlanıp inşa edildiği yerleşmelerdir. Levent mahallesinin doğusunda yer alan Akat mahallesi ile Ebulula caddesi sınır oluşturmaktadır. Ebulula caddesinin iki yanında siteler bulunmaktadır. Bunlar içinde en önemlisi ve en büyüğü Maya Sitesi konutlarıdır. Onar kat olarak inşa edilen bu sitede sakinleri için alışveriş merkezleri, spor tesisleri gibi her türlü gereksinimi karşılayacak her lüks düşünülmüştür. Maya Konutları dışarıya çok kapalıdır. Güvenlik görevlileri site içerisine burada yaşamayan hiçkimseyi almamaktadırlar. Ebulula caddesi üzerinde yer alan bir diğer site ise 4. Gazeteciler Sitesidir. Yıldırım Oğuz Göker sokağın batısında 5., doğusunda ise 8. Gazeteciler Sitesi bulunmaktadır. Kat yükseklikleri 3-5 kat arasında değişmektedir. Beşiktaş'ın incelemeye konu olan alanlarının geneli için söylenebilecek söz buralarda yüksek gelir seviyesine mensup kişilerin ikamet ettikleridir. Tek bir istisnası vardır. O da Akat mahallesinin kuzeyinde yer alan "Karanfilköy" Mevkiidir. Burada gecekondu tarzı yerleşmeler hakim olduğu gibi daha alt gelir seviyesine sahip olan vatandaşlar yaşamaktadırlar. Yerleşim özellikleri ise Kağıthane'ye daha çok benzemektedir.

Levent mahallesinde kat çıkılmasına izin verilmemektedir. Ancak evlere eklenti yapılmasına karışılmamaktadır. Bu nedenle kat yüksekliği değişmese de evlerin

oturduğu alanın genişletildiği villalar görmek olasıdır. Bu duruma sıklıkla Levent caddesinde, Karanfil sokakta rastlanmaktadır.

Osmanlı Devleti zamanında bugün merkez mahallesi olarak adlandırılan kesiminde "Kağıthane Köyü" olarak adlandırılan küçük bir köy yer almaktaysa da cumhuriyet döneminde ilçede kurulan ilk yerleşme - aynı zamanda ilk gecekondu mahallesi olma özelliğini de taşıyan - Gültepe olmuştur. Bunda 1937 yılında Henry Prost tarafından hazırlanan Prost Planının uygulanması ve bunu takiben 1950'lerde uygulanmaya başlanan Haliç kıyılarını sanayiye açan planların büyük etkisi olmuştur. Ayrıca yine aynı yıllarda Büyükdere caddesinin genişletilmesi çalışmaları sırasında evleri istimlak edilen halka hazine arazisinden çok düşük fiyatlarla arsalar satılmasının da etkisi olmuştur.

Kağıthane ve Şişli'nin güneyde kalan kesimlerine hakim olan görüntü karmaşadır. Hepsi de başlangıçta gecekondu karakteri taşımaktadır. Dar parsellerde tek veya iki katlı olarak ateştuğla ve briket kullanılarak inşa edilmiştir. Bugün bu tarz evleri sokak aralarında veya Sultan Selim Caddesi, Talatpaşa Caddesi, Dereboyu Caddesi, Akarsu Caddesi gibi daha geniş ve işlek olan caddelerde yüksek apartmanlar arasında sıkışmış olarak görmek mümkündür.

Önceleri tek veya çift katlı olarak yapılmış binalar daha sonraları uygulamaya konan İslah İmar Planları nedeniyle yükselerek "*Apartkondu*"lar halini almıştır. Peki bu nasıl olmuştur? Bu planlarla vatandaşlara üç kat imar verilmiştir. Ancak verilen irtifaları işgal sahipleri yapamadıkları için devreye müteahhitler girmiştir. Müteahhitler ise üç kat çıkmanın maliyetinin çok olduğunu ve yapılan inşaat masraflarını çıkarmayacağını savunmuş ve üç yerine 4-5 hatta bazen de 6 katlı apartmanlar yapmıştır. Yani mevcut durumu düzeltme amacı taşıyan İslah İmar Planları aslında düzeltmekten öte kaosu daha da arttırmışlardır.

1986 sonrasında hazırlanan İmar Planları Kağıthane için cadde genişliğine göre bina irtifaları belirlemiştir. Buna göre 6 m.ye kadar genişliği olan caddelerde 2 kat, 6-9 m. Arasında genişliğe sahip caddelerde 3 kat, 9 m.den geniş caddelerde ise 4 kat, ticaret alanlarında ise 5 kat imar vermiştir. Ancak bügün Kağıthane'nin neresine bakılırsa bakılsın bu kararların ihlal edildiğini görmek mümkündür. 6-7 katlı binalar ya da asma kat çıkılmış daha alçak binalar. Hatta bazıları ise üzeri bile sıvanmadan tuğlaların oluşturduğu kırmızı ve bina tepelerinden uzanan, her an kat çıkmaya hazır görüntüsü ile

insanın karşısında durmaktadır. Talatpaşa Caddesi, Sultan Selim Caddesi, Akarsu Caddesi, Dereboyu Caddesi, İsmet İnönü Caddesi, Barbaros Caddesi, Vatan Caddesi, Halil Rahman Ceddesi, Altınay Caddesi gibi ana caddelerin yanısıra ara sokaklarda da sıklıkla kaşılaşılır. Hatta bu durum yaşayanlar tarafından kanıksanmıştır. "Herkes yapıyor. Ben niye yapmayayım?" zihniyeti semt sakinleri arasında yaygındır. Yeni yapılan bu binalar betonarme binalardır.

Cendere caddesinin batısındaki yamaçlarda, Hamidiye mahallesi sınırları içinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yaptırdığı 8-10 katlı Başak Konutlar yer almaktadır. Bu ve Seyrantepe sınırları içinde kalan dörder katlı 10 konutluk bir site Kağıthane sınırları içerisindeki toplu konut yerleşmelerine örnektir. Burada yerleşmeler biraz daha seyrektir ve yeşil alan daha fazladır.

Dereboyu caddesinin Büyükdere caddesine açıldığı kesimde akıllı evler olarak bilinen Polat Blokları ve Metro City Alışveriş Merkezinin bir parçası olan gökdelenler yükselmektedir.

Kağıthane ilçesi ve devamı niteliği taşıyan Şişli'nin güney kesiminin araştırma alanı içinde kalan kısmında yer alan binaların %80'inin tapusu yoktur. (Karanfilköy de buna dahildir) Bir bölümü ise arsa tapusuna sahiptir. İlk af yasaları çıktığında kamu arazilerinin şahıslara verilmek üzere belediyelere devredilmesi gerekirken bu gecikmiştir. Bir de burada yaşayan halkın ekonomik kaynakları sınırlı olduğundan binayı yaptırdıktan sonra kiraya verip elde ettiği gelir ile tapusunu almaya çalışmaktadır. Bu da bugüne kadar hala neden tapulaşmanın tamamlanamadığını açıklamaktadır. Ancak 1996 sonrasında belediyeler kaçak yapılaşma konusunda daha hassas davranmakta ve izinsiz kat çıkılmasına yada ruhsatsız bina yapılmasına izin vermemektedirler.

İncelenen alanın Beşiktaş sınırları içinde kalan kesiminde ise konutların %95'inin ruhsatı vardır. %5 oranındaki farkı yataran da Akat mahallesinde yer alan Karanfilköy'dür. Bu kesimdeki evlerin çoğunun daha önce zikredildiği gibi tapusu yoktur.

4.2. TİCARET ALANLARI

Arazi kullanışları haritasında görülüğü üzere ticarethaneler daha çok ana ulaşım aksları üzerinde kurulmuşlardır. Ancak ticari kuruluşların karaktrine baktığımızda ise farklı özellklerle karışılaşırız.

Kağıthane'de yerleşmenin merkezinde yer alan (İncelenen alan tek çekirdekli olmayıp her mahallenin kendine ait bir merkezi vardır.) Ticarethaneler genellikle yükseltileri 2-6 kat arasında değişen apartmanların giriş katlarında yoğunlaşmıştır. Nato caddesi, Sultan Selim caddesi, İsmet İnönü caddesi, Gümüşhane caddesi, Akarsular caddesi, Talatpaşa caddesi, Dereboyu caddesi, Vatan caddesi bu türden küçük ticari kuruluşların görüldüğü ana arterlerdir. Bu şekilde hizmet veren ticarethaneler daha çok halkın günlük ihtiyaçlarını karşılayabilcekleri türden bakkal, market, kuruyemişçi, küçük restorantlar, fırın, kuru temizlemeci, ayakkabıcı, fotoğrafçı, giyim eşyası veya beyaz eşya satan dükkanlar, züccaciye, parfümeri, eczane, bankalar vs.den oluşmaktadır. Apartmanların 2. veya 3. katlarında ise daha çok özel muayenehaneler, sigorta acentalarına ait şubeler, sürücü kursları vb. yer almaktadır.

Levent mahallesinde ise villa tarzı binalar ev sahiplerinden satın alınarak, bazı eklemeler yapılmak sureti ile yüksek gelir gruplarına hitap eden reklam şirketleri, gece klubü, restorant, lüks arabaların satıldığı otomobil gelerileri, butik ya da anaokulları haline dönüştürülmüştür. Bu duruma sıklıkla Levent caddesi ve Nispetiye caddesinde rastlanmaktadır. Yalnız Nispetiye caddesinde farklı bir durum vardır. O da burada irtifaların biraz daha yükselmesi nedeniyle binalar tümden ticarethaneye dönüştürülmek yerine giriş katları işgal edilmiştir. Ancak son bir yıldır semt sakinleri sokaklarında ticari kurum – özellikle çok ses olduğu gerekçesiyle anaokulu – istememekte, bu nedenle kiracı ya da malik durumdaki işyeri sahiplerini Emlak Kredi Bankası'nın 1950'lerde ev sahiplerine imzalattığı satış sözleşmesinde yer alan "Bu evler işyeri olarak kiralanamaz yada satılamaz." maddesi gereğince mahkeme kararı ile dışarı çıkartmaktadır. Bu şekilde son bir yılda kazanılan üç dava vardır.

1. Levent'teki çarşı caddesi ise çarşı olma kimliğini 2. ve 3. Levet'te olduğunun aksine bozulmadan günümüze taşıyabilmiştir. Ancak işyerleri de karakter değiştirmiştir. Eskiden bakkal, market, fırın vs. olan işyerleri bugün İstanbul'un en seçkin pastanelerinin, ayakkabıcılarının, butiklerin, lokantaların vb. şubeleri şekline dönüşmüştür.

Eskiden Karaköy, Eminönü, Taksim, Kadıköy gibi ticaretin kalbinin attığı yerler hızla büyüyen ticarete dar gelmeye başlayınca iş dünyası faaliyetlerini sürdürebilmek için yeni yerler seçmek sorunu ile karşı karşıya kalmış ve çözümü Büyükdere caddesi üzerine yerleşmekte bulmuştur. Böylece ticarethaneler, gökdelenler ve plazalar ile hızla

işgal edilen Büyükdere caddesi bugünkü görünümünü almıştır. Bugün cadde boyunca sağlı sollu olarak birbiri ardına sıralanan bu binalar çoğunlukla bankaların, büyük sigorta kuruluşlarının ve finans şirketlerinin yönetim merkezleridir. Bunlardan pafta genelinde yer alanları İş Bankası Kuleleri, Sabancı Center, Akbank, Yapı Kredi Plaza, HSCB Bank, Philips, Renault Mais, Çanakkale Seramik'tir. Yapımı süren birkaç gökdelen daha vardır. Bunlardan biri de Tekfen Holding'e aittir. Plazaların bir kısmı tamamen holding veya bir şirketi barındırırken bir kısmı da katlar veya ofisler şeklinde kiralanmaktadır. Buna bağlı olarak sözü edilen kulelerde çok sayıda ticari kuruluş da yer almaktadır. (Bilgi-işlem, inşaat firmaları vs.) Bütünü ile bir holdinge ait olan plazalara tüm Sabancı kuruluşlarının bir arada toplandığı Sabancı Center ile toplam üç kuleden oluşan İş Kuleleri örnek verilebilir. Bu kulelerden biri tamamen İş Bankası yönetim binası olurken biri Anadolu Hayat Sigorta şirketine, biri de Şişecam Grubuna ayrılmıştır.

Yine bu gökdelenlerde yer alan ticari kuruluşlarda çok sayıda insan çalışmaktadır. Gündüz İstanbul'un her bölgesinden gelen insanlar akşam tekrar evlerine dönmektedir. Bu durum gece ve gündüz arasında nüfus farkı yaratmaktadır.

Araştırma sahasında ticari kuruluşlar içerisinde sayılabilecek bir diğer olgu da toplu olarak alışveriş merkezlerinin birarada bulunduğu binalardır. Bu bakımdan incelenen alanda üç tane alışveriş merkezi yer almaktadır. Biri Büyükdere caddesi üzerinde daha bu yıl hizmete açılan Metro City, bir diğeri 2000 yılında hizmet vermeye başlayan İş Bankasına ait İş Kuleleri ve son olarak da Ebulula caddesi üzerindeki Maya Sitesi Konutlarına ait olan Mayadrom'dur. Bu merkezlerde giyimden yemeğe, eğlenceden market alışverişine kadar her türlü ihtiyacı karşılamak mümkündür. Örneğin İş Kulelerine ait olan iki katlı çarşıda üst gelir gruplarına hitap eden seçkin mağazalar (Bisse, Mudo, D&R Book Store, Swiss Air vs.) hizmet vermektedir. Bunun yanısıra Gima'nın da bir şubesi yer almaktadır. Çarşının alt katında ise cafe ve restorantlar bulunmaktadır.

Ayrıca semt pazarlarını da ticarethaneler başlığı altında ele almak mümkündür. Haftanın her günü farklı birkaç semtte Pazar kurulmaktadır.

Araştırma yapılan alanda dört adet de akaryakıt istasyonu bulunmaktadır.

Bu gruba pek dahil olmasa da Büyükdere caddesi üzerindeki Mövenpick Otel de yüksek getirisi ile ticarethaneler arasında zikredilebilir.

4.3. SANAYİ ALANLARI

Pafta geneline bakıldığında sanayi kuruluşlarının belli yerlerde yoğunlaştığı, bazı kesimlere ise hiç sokulmadığı görülmektedir. Bu bakımdan saha incelendiğinde Büyükdere caddesinin batı yakasının yoğun olarak sanayi tesisleri barındırdığı dikkati çekmektedir.

Kağıthane deresinin (Cendere caddesi) her iki yakası da yoğun olarak sanayi faaliyetlerine sahne olmaktadır. Bunlar genelde yamaçlarda yer almaktadırlar. Tekstil, boya, kimya, makina imalat, otomotiv, inşaat, gıda, iplik, trikotaj, dokuma, giyim, deri gibi çok çeşitli dallarda çalışan çok sayıda fabrika burada yerleşmişlerdir. Sanayi kuruluşlarının bu kesimde toplanmasının temel sebebi 1950'li yıllarda Haliç kıyılarını sanayiye açan düzenlemelerdir. Boş arazilerin fazla olması, Kağıthane deresi nedeniyle bol su temin edilebilmesi, ulaşımın kolay olması, pazarlara yakınlık, elektrik ve işçi teminin kolay ve ucuz olması sanayinin yer seçiminde etkili olan sebeplerdir. Cendere caddesi üzerinde bulunan bazı önemli kuruluşlar ise şöyle sıralanabilir : Ege Kimya, Doğan Yapı Malzemeleri Tic. Ltd. Şirketi, Ekmekçioğlu Tuz, Kartal Tuz, Sütaş, Plastifay Kimya, Cevahirler İnşaat ve İnşaat malzemeleri, Alkacak Otomotiv Yedek Parça, Profilo vb. ancak Kağıthane Belediyesi'nin geçtiğimiz yıl önce yörürlüğe koyduğu Sadabad projesi kapsamında Kağıthane deresi kenarındaki sanayi kuruluşlarının bir kısmının gösyerilen yeni alanlara taşınması suretiyle desantrilize edilmesi, bir kısmın da ise fonksiyon değişikline gidilmesi planlanmıştır.

Büyükdere caddesinin kenarı boyunca Sanayi mahallesine ait olan Sultan Selim caddesinden başlayarak kuzeye doğru ilerleyen ve gittikçe batıya açılarak alanını genişleten "Oto Sanayi Sitesi" Şişli Huzur mahallesini, Seyrantepe ve Yeşilce mahallesinin bir kısmını içine alır. Bu kısımda birbiri ardına ve yanyana sıralanan küçük çaplı oto tamicileri, yedek parça satan dükkanlar yer almaktadır. Burada otomobil ile ilgili her türlü hizmeti almak mümkündür.

Büyükdere caddesi üzerinde Şişli Esentepe'de genelde tıbbi ilaç sektöründe ürünler veren büyük çaplı sanayi kuruluşları yer almaktadır. Eczacıbaşı (1952), Philips (1956), Roche (1966), Apa Ofset (1967), Fako (1970), Deva (1974) ve daha sonraları açılan GlaxoSmithKline, Novartis; Renault-Mais fabrikaları yaratıkları katma değer ile gerek il gerekse de ülke genelinde önemli paylara sahip şehir içinde kalmış endüstriyel kurumlardır.

Tablo 4 : İSO'ya Kayıtlı İşyerleri (2003) **

SANAYİ GRUBU	ADET
Un ve Unlu Mamuller	5
Öğütülmüş Gıda	5
Kakaolu ve Şekerli Mamuller	3
Karma Gıda	1
Pamuk İpliği	1
Pamuklu Dokuma	2
Yün İpliği	5
İplik Bükümü	1
Trikotaj	16
Soğuk Demir Çekme, Çivi, Civata	4
Makine, Alet ve Yedek Parça	4
Elektrik Malzemeleri; Akümülatör ve Aydınlatma	12
Kara Taşıtları	9
Bakır ve Bakır Alaşımları	2
Demir-Bakır Dışı Metaller ve Alaşımları	2
Çeşitli Kimya	6
Tıbbı Müstahazarat	11
Sabun, Kozmetik	3
Tekstil, Terbiye	2
Boya, Reçine ve Baskı Mürekkepleri	1
Termoplastik ve Galalit Eşya	6
Deri	3
Kauçuk	2
Matbaa	8
Kağıt ve Mukavva	8
Orman Ürünleri ve Ahşap Mobilya	5
Maden	3
Cam ve Cam Eşya	3
Toprak	3
Çelik Konstrüksiyon ve Pres İşleri	7
Demir ve Sac Eşya	3
Ana Kimya	5
Enjeksiyon ile Elde Edilen Plastik Mamulleri	14
Elekrtik Üretimi-Motor ve Kablo	6
Elektronik	1
Ev Aletleri	4
Ayakkabı, Suni Deri ve Ayakkabı Yan Sanaii	3
Erkek ve Çocuk Hazır Giyim	5
Spor Giyim	31
Kadın Hazır Giyim ve Diğer Konfeksiyon Mamulleri	33
İnşaat ve Prefabrik Yapı Elemanları	5
Mekanik İmalat	5
Mermer ve Taş Ocakları	1
Budünöz ve Vakum ile Elde Edilen Plastik Mamulleri	5
TOPLAM	**264**

Toplam 264 adet sanayi kuruluşu vardır. Bunlar içinde sayıca en çok olanları Kadın giyim, spor giyim, trikotajdır. Görüldüğü gibi hepsi de tekstil sektöründe hizmet vermektedir. Plastik mamuller, elektrik malzemeleri ve tıbbı malzeme üreten şirketler ise bunlar takip etmektedirler.

İşçi sayısına göre büyük (100 işçi ve üzeri), orta (10-99 arası) ve küçük (1-9 arası) ölçekli diye sınıflandığında ise 59 küçük, 157 orta, 48 de büyük ölçekli fabrika olduğunu ancak bunlar içerisinde Türkiye ekonomisine en çok katkıda bulunanlarının en az sayıya sahip olan büyük firmaların olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 5 : İş yeri büyüklükleri (2003) **

İŞÇİ SAYISI	İŞYERİ SAYISI
5-9	59
10-99	157
100 ve üzeri	48

** Veriler 2003 İSO istatistiklerinden alınmıştır.

4.4. ASKERİ ALANLAR

İnceleme sahasının kuzeydoğusu bütünüyle Harp Akademilerine aittir. Orgeneral İzzettin Aksular Caddesinin Büyükdere Caddesi ile keşiştiği yerde yasak bölge başlar, kuzeye doğru devam eder. Orgeneral İzzet Aksular caddesi aynı zamanda Konak mahallesi ile Harp Akademileri arasında sınır oluşturur. Burada ordu mensuplarının her türlü ihtiyaçlarına ucuza karşıladıkları Ordu Pazarı ile yine ordu mensuplarının aileleri ile birlikte oturdukları lojman binaları yer almaktadır.

4.5. SOSYAL DONATI ALANLARI

Pafta genelinde yer alan sosyal donatı alanları eğitim, sağlık, spor, kültür alanında hizmet veren kurumlar ile dini yapılar, resmi ve idari kurumlar, mezarlıklar, yeşil alanlar olmak üzere sınıflandırılabilir. Bütün bu sayılanlar alt başlıklar halinde aşağıda açıklanacaktır.

4.5.1. EĞİTİM KURUMLARI

Bölgedeki okullar ilköğretim okulları, liseler, meslek yüksek okulları, halk eğitim merkezleri, akşam sanat okulları, anaokulları ve engelliler için eğitim uygulama okulları şeklindedir. İkisi Beşiktaş'ta, 24'ü Kağıthane'de olmak üzere toplam 26 ilköğretim okulu, beşi Beşiktaş'ta, yedisi Kağıthane'de olan toplam 12 lise yer almaktadır. Ayrıca yine Kağıthane'de de birer tane halk eğitim merkezi, akşam sanat okulu, meslek yüksek okulu ve özel eğitim kurumu vardır.

Anaokulların hemen tamamı Levent mahallesindedir. Kreşlerin açılma nedeni ise kadının çalışma hayatına girmesidir. Anneler gündüzleri çalıştıkları saatlerde çocuklarını anaokullarına göndermektedirler. Ayışığı, Birkan Yetkin, Gül, Günay, İdeal, Kucak, Özel Esra, Özel Fazilet, Özel Selin, Özel Yıldız, 100. Yıl Anaokulları Levent'te bulunan yuvalardır.

Bunlardan başka çok sayıda sürücü kursu yer almaktadır. ÖRN:Sanayi mahallesindeki Özel Test Sürücü kursu gibi. Üniversiteye ve lise giriş sınavlarına hazırlayan özel dersaneler de mevcuttur. Emniyet Evler mahallesinde Fem Dersanesi, Çeliktepe'de İnönü caddesi başlangıcındaki Anafen dersanesi gibi.

4.5.2. SAĞLIK KURUMLARI

Bölge dahilinde devlete ait bir tane S.S.K. Dispanseri ve hemen hemen her mahallede hizmet gören sağlık ocakları bulunmaktadır. Bunlardan başka apartmanların 2.-3. katlarında yer alan özel muayenahaneler, polikinikler ve hastaneler hizmet vermektedir.

Büyükdere caddesi ile Nispetiye caddelerinin kesiştiği noktada S.S.K. Levent Dispanseri, Sümbül Sokak 10. Aralık sokakta Özel Hattat Hastanesi, yine Sümbül sokakta Özel Fransmed Polikliniği, Çamlık caddesinde Onep Cerrahi Kliniği, Çarşı caddesinde Özel Levent Polikliniği, Aytar caddesinde Fizikom Fizik Tedavi kliniği Levent'te yer alan en önemli sağlık kuruluşlarıdır. Ayrıca Gazeteci Ümit Deniz sokakta engeli vatandaşlara hizmet veren İSOM da burada yer almaktadır. Levent'te tüm bu sayılanlardan başka evcil hayvan hastaneleri de mevcuttur. En önemlileri Levent caddesindeki Animalia ile Sümbül sokaktaki Boğaziçi Veteriner Hastaneleridir.

Kağıthane'de Sanayi Mahallesinde Aydınlar sokakta bulunan Kağıthane Hizmet Binası içinde yer alan Sanayi Mahallesi Sağlık Ocağı, Harmantepe'de Abdi İpekçi

caddesi üzerindeki Gültepe Sağlık Ocağı, Çeliktepe'de İsmet İnönü caddesinde Anadolu Polikliniği, Büyükdere caddesi üzerindeki Özel Levent Hastanesi ve Dedeoğlu Polikliniği hizmet veren en önemli sağlık kuruluşlarıdır.

4.5.3. SPOR ALANLARI

Bölgedeki spor alanları kapalı spor salonları, spor kompleksleri ve sosyal tesisler şeklindedir.

Paftalar dahilinde Levent'te Çilekli Caddesinde "Beşiktaş Çilekli Tesisleri" ve Levent caddesi üzerinde de içinde çok sayıda tenis kortu, basketbol sahası ve açık bir yüzme havuzu bulunan "TSYD (Türkiye Spor Yazarları Derneği) Tesisleri" yer almaktadır. Yine Beşiktaş sınırlarına dahil olan Akat mahallesinde Sümbül sokak üzerinde "Akatlar Spor Kompleksi" bulunmaktadır.

Kağıthane ilçesinde ise Seyrantepe'de Altınay caddesi üzerinde "Çeliktepe Spor Kulübü Tesisleri", Yahya Kemal mahallesinde Keçideresi caddesi üzerinde "Kağıthane Belediyesi Başak Spor Tesisleri", Hamidiye mahallesinde Anadolu caddesi üzerinde "Turan Turgut Efe Spor Tesisleri" yer almaktadır.

Bu altı büyük spor tesisinden başka mahalle içlerindeki boş arazilerde yapılmış futbol sahaları ve ilköğretim okulları veya liselerin bahçelerinde çeşitli spor aktiviteleri için yapılmış sahaları da mevcuttur.

4.5.4. KÜLTÜREL TESİSLER

Araştırmaya konu olan alanda pek fazla kültürel tesis yoktur. Levent mahallesinde Çalıkuşu sokakta yer alan bir tiyatro ve sergi salonuna sahip Beşiktaş Belediyesi Levent Kültür Merkezi binası ile Çağlayan mahallesinde Yayla sokakta bulunan Çağlayan Kütüphanesi başlıca kültürel tesislerdir. Kağıthane'de daha önceleri var olan tek sinema salonu bundan birkaç sene evvel kapanmıştır. Bunlardan başka bu sene açılan Metro City Alışveriş Merkezi içinde yer alan altı sinema salonu semt sakinlerinin gidip vizyondaki filmleri izleyebileceği araştırma sahasında kalan tek yerdir. Sinema, tiyatro gibi kültürel gereksinimlerini giderebilmek için buralarda yaşayanlar Beyoğlu, Şişli ve Beşiktaş ilçelerine gitmek zorunda kalmaktadırlar.

Tablo 6 : Bölgedeki Okulların Listesi

MAHALLE ADI	OKUL ADI
Hamidiye	Kağıthane Anadolu Lisesi
	Vali Hayri Kozakçıoğlu Meslek Lisesi
	Cemil Meriç İ.Ö.O.
Seyrantepe	Doktor Sadık Ahmet Lisesi
	Atatürk İ.Ö.O.
	Seyrantepe İ.Ö.O.
	Kemal Halil Tanır İ.Ö.O.
Sanayi	Kağıthane İmam Hatip Lisesi
	Mehmet Rıfat Yalman İ.Ö.O.
	M.E.B. Yaşar Doğu İ.Ö.O.
	Profilo Barış İ.Ö.O.
	M.E.B. Selahattin Korkmaz Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi
Şirintepe	Metehan İ.Ö.O.
	Şehit Adem İ.Ö.O.
Emniyet Evleri	Ticaret Odası İ.Ö.O
Çeliktepe	Cengizhan Lisesi
	Çeliktepe İ.Ö.O.
	Ömer Faruk Verimer İ.Ö.O.
	Cengizhan İ.Ö.O.
Ortabayır	Zafer İ.Ö.O.
Telsizler	Gültepe Endüstri Meslek Lisesi
	Cumhuriyet İ.Ö.O.
	Kocatepe İ.Ö.O.
Gültepe	Gültepe İ.Ö.O.
Harmantepe	Harmantepe İ.Ö.O
	Tınaztepe İ.Ö.O.
	Şişli Akşam Sanat Okulu
Yahya Kemal	Zişan Alkoç İ.Ö.O.
	Şair Yahya Kemal İ.Ö.O.
Çağlayan	Zuhal İ.Ö.O.
Hürriyet	Refet Angın İ.Ö.O.
	Ahmet Çuhadaroğlu İ.Ö.O.
Merkez	Profilo Anadolu Teknik Lisesi
	Yıldız Teknik Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu
Nispetiye	Özel Yıldız Lisesi
Akat	Terakki Vakfı Özel Şişli Terakki Okulları
	İstanbul Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
	Etiler Polis Koleji
Konaklar	Yeni Levent Lisesi
	Şair mehmet Yurdakul İ.Ö.O.
	12 Eylül İ.Ö.O.
Levent	Halk Eğitim ve Akşam Sanat okulu

4.5.5. YEŞİL ALAN VE REKREASYONEL ALANLAR

Araştırılan alanda hiç orman bulunmamaktadır. Bölgede yaşayanların nefes alabilecekleri parklar sınırlıdır. Ancak Levent Kağıthane'ye göre daha şanslıdır. Çünkü inşaatlar yapılırken mevcut bitki örtüsü korunmaya çalışılmıştır. Bu nedenle mahalle aralarında çok sayıda park mevcuttur. Bunlara ilaveten bir de 3. Levent'te Dilek Sabancı Engelliler Parkı yer almaktadır. Kağıthane sınırları içindeki en önemli parklar Seyrantepe'deki 700. Yıl (Seyrangah) Parkı ile Cendere Caddesi üzerindeki Kağıthane Belediyesi Çocuk Parkıdır. Mahalle içlerinde çok küçük de olsa birkaç park yer almaktadır. İncelenen bölgedeki en geniş yeşil örtüye ise kuzeydoğudaki Harp Akademilerinde rastlanmaktadır.

4.5.6. RESMİ VE İDARİ KURUMLAR

Resmi binalar genelde her mahallenin merkezinde (M.İ.A.sında) yer almaktadır. PTT, Polis Karakolu, muhtarlık üçlüsü hep birarada bulunmaktadır. Bu yüzden bulundukları yerler tek tek yazılmayacaktır. Talatpaşa caddesindeki Kağıthane Belediyesi Gültepe Hizmet Binası (Gültepe), Aydınlar sokaktaki Kağıthane Belediyesi Hizmet Binası (Sanayi), Söğüt sokakta Türkiye Futbol Federasyonu (Konaklar), Alt Zerren sokakta B.A.E. ve Azerbaycan Konsolosluğu (Levent) ise içlerinde en önemlileridir. En büyük resmi kurumlar ise Büyükdere caddesi üzerinde yer alan Türk Telekom Hizmet Binası, İstanbul Sular İdaresi Levent Amirliği ile İstanbul Vergi Dairesi ve Deftardarlığıdır.

4.5.7. DİNİ TESİSLER

Paftalar dahilinde 25'i Kağıthane'de, 1'i Şişli'de 2'si de Levent'te olmak üzere toplam 28 tane cami mevcuttur. Hiç kilise veya sinagoga rastlanmamaktadır. Camilerin tamamı 1950-1960'lı yıllarda yapılmış yeni camilerdir.

Tablo 7 : Bölgedeki Dini Yapıların Listesi

MAHALLE ADI	CAMİ ADI
Seyrantepe	Seyrantepe 50. Yıl Camii
	Barbaros Camii (Kartal Sokak)
	Barbaros Camii (Barbaros Caddesi)
	Mescid-i Nur Camii
Yeşilce	Halil Rahman Camii
Sanayi	Beşyol Camii
	Yavuz Sultan Selim Camii
	Sanayi Merkez Camii
	Sanayi Mahallesi Merkez Camii
Şirintepe	Şirintepe Camii
	Mevlana Camii
Çeliktepe	Çeliktepe Merkez Camii
	Aydınlar Camii
	Çeliktepe Yeni Yol Camii
	Dutluk Camii
Ortabayır	Kağıthane Müftülüğü Camii
Telsizler	Gültepe Merkez Camii
Harmantepe	Harmantepe Merkez Camii
Yahya Kemal	Yahya Kemal Camii
	Tanrıöver Camii
Çağlayan	Ayazma Camii
	Mareşal Fevzi Çakmak Camii
Hürriyet	Taş Ocağı Camii
Hamidiye	Mehmet Camii
	Yavuz Selim Camii
Mecidiyeköy	Filiz Camii
Levent	Afet Yolu (Levent) Camii
Konaklar	Yeni Levent Aydınlar Camii

4.5.8. MEZARLIKLAR

Bölgede iki tane mezarlık mevcuttur. Bunlardan biri Büyükdere caddesinin solunda bulunan, Şişli Esentepe mahallesi sınırları içinde kalan Zincirlikuyu Mezarlığıdır. Diğeri ise Kağıthane Sanayi mahallesinde, Keçideresi caddesi ile Sultan Selim caddeleri arasında kalan Sanayi mezarlığıdır.

4.6. ULAŞIM SİSTEMLERİ

Pafta dahilinde kalan alanların güneyinden E-5 (O1), kuzeyinden TEM (O2) karayolu geçmektedir. Bu iki karayolunu birbirine bağlayan Büyükdere ve diğer bağlantı yolları da bölgeden geçmektedir. Ayrıca Fatih Sultan Mehmet ve Boğaziçi köprülerinin orta noktasında yer almaktadır.

2001'de hizmete açılan Taksim - 4. Levent arasını 15 dakikaya indiren metro da yine bölgede yer almaktadır.

Bundan başka bölgede Taksim, Şişli, Pangaltı, Eminonü, Beşiktaş bağlantılı olarak sürekli seferler yapan belediye otobüsleri ve minibüsler yer almaktadır.

Tüm bu sıralanan faktörler bölgenin İstanbul'un en uzak köşelerine kolaylıkla erişimini kolaylaştırmaktadır

III. BÖLÜM

5. SONUÇ

İncelenen paftalarda Kağıthane, Beşiktaş ve Şişli olmak üzere üç ilçe yer alırken Şişli'nin bölgede kalan kesimleri çok küçük ve genelde Kağıthane ilçesine komşu olan kısımları ile benzer özellikler gösterdiği için daha ağırlıklı olarak Kağıthane ve Beşiktaş ilçeleri irdelenmiş ve birbiri ile kıyaslanmıştır.

1950'lerin başlarında kent çeperlerinde bulunan küçük birer nüve halinde kendini gösteren Kağıthane ve Beşiktaş ilçeleri elli yıl gibi çok kısa bir sürede metropoliten alana eklemlenerek hem kendileri birer şehir görüntüsü kazanmış, hem de İstanbul il sınırlarını biraz daha genişletmişlerdir. Bu katılımda etkili olan faktörler çok çeşitlidir. İlki ve en önemlisi Haliç kıyılarının 1937 Prost Planı ve sonrasında 1950'li yıllarda uygulamaya konan diğer düzenlemelerle sanayiye açılmasıdır. Sanayi kuruluşları Kağıthane deresinin her iki yanına birer birer sıralanırken şimdiki Merkez mahallesini kapsayan alanda yer alan Kağıthane köyü de yavaş yavaş kimlik değiştirmeye başlamıştır. Peki bu nasıl olmuştur? Sanayi faaliyetleri hemen kendi çevresinde gecekondu tipi yerleşmeleri doğurmuştur. Yani sanayi öncelikle inşaat sektörünün gelişmesini tetiklemiştir. Sonrasında da köy içerisinde M.İ.A. adı verilen bir çarşı gelişmeye başlamıştır. Böylece yerleşim kent karakteri kazanmaya başlayarak kırdan kente göç çeker hale gelmiştir. Göç hareketleri incelenirken hemşehricilik kavramını da ihmal etmemek gereklidir. Çünkü bugün ilçe genelinde yaşayan nüfusun nereli olduğuna bakıldığında Karadeniz ve doğu illerinden gelenlerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunlar belli yerlerde toplanmışlardır ve kendi aralarında yardımlaşma dernekleri kurmuşlardır. Ayrıca 1950'li yıllar İstanbul için köklü yapılanmaların görüldüğü, raylı toplu taşımacılık yerine otomobil kullanıcılığının özendirildiği bir dönemdir. O yıllarda karayolu taşıtları için büyük caddeler inşa edilmiştir. İşte iki ilçenin tam ortasından geçen ve eskiden tehlikeli bir köy yolu olan Barbaros Bulvarının devamı niteliğinde olan Büyükdere caddesinin genişletilmesi sırasında arsası istimlak edilen kişilere devlet çok küçük meblağlarla burada hazine arazisinden parseller satmıştır. Bu parseller oldukça küçüktür ve belki de tüm bu anlatılanlar ilçede neden düzensiz ve biçimsiz evlerin görüldüğünü açıklamaktadır.

1974'te İstanbul'un her iki yakasını birbirine bağlayan Boğaziçi, 1988'de de Fatih Sultan Mehmet köprülerinin açılmasıyla arsa fiyatları %100 oranında değer kazanmıştır. Bugün TEM, E-5 ve bunları birbine bağlayan bağlantı yolları bölgeden geçtiği için İstanbul'un en uzak köşelerine bile kolaylıkla ulaşılabilmekte, bu da bölgeyi bir çekim alanı haline getirmektedir.

Levent ve onun devamı sayılabilecek Konaklar ve Akat mahalleleri ise 1950 sonrasında kurulan toplu konut yerleşmelerine örnektir. Bu alanda yerleşmeler düzenlidir.

Kağıthane'de Cendere caddesinin batı yakasındaki vadi yamaçları üzerinde var olan konut sorununa bir nebze olsun çözüm getirebilmek için son on yılda yapılan yüksek irtifalı toplu konut alanları ne yazık ki sorunu çok da çözememiştir. Örneğin Seyrantepe'de İstanbul Büyükşehir Belediyesince inşa edilen Başak Konutlar sadece orada yaşayan halka değil de tüm ilde isteyen herkese burada bir ev sahibi olma hakkı tanıdığından insanların bir kısmı oturmaktan ziyade ikinci bir evi olması (yatırım) amacı güderek bu konutları satın almışlardır.

Cendere caddesi, Şişli Huzur mahallesi ve Esentepe'de yer alan sanayi kuruluşları bugün kent içinde kalmışlardır. Buralarda yer alan sanayi kuruluşları farklı karakterdedirler. Kağıthane deresi çevresinde yer alan sanayi kuruluşları daha çok boya, kimya, tekstil, deri, inşaat ve oto yedek parça vb. türlerinde, küçük kuruluşlardır. Büyükdere caddesinin kenarında kurulmuş olanlar ise büyük, tüm ülke ve Dünya için üretim yapan kuruluşlardır. Eczacıbaşı, Deva, Fako, Philips, Renault-Mais gibi tamamen Türk sermayesi veya yabancı ortaklı sermaye ile kurulmuş olan bu şirketlerin binaları da görüntüleri ile göz doldurmaktadır. Şişli Huzur mahallesinde ise Oto Sanayi Sitesi olarak bilinen oto tamir ve yedek parçalarının yapılıp satıldığı kurumlar vardır.

Ticarethaneler iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Ya şehir merkezlerinde ana ulaşım yolları üzerinde, çok katlı binaların alt katlarında küçük çaplı işletmeler olarak yada Büyükdere caddesi üzerinde gökdelenler şeklinde yükselen dev yönetim büroları olarak. İlki 1. Levent'te, Nispetiye caddesinde, Talatpaşa, İsmet İnönü. Dereboyu, Sultan Selim, Vatan, Akarsu, Gümüşhane vs. caddelerinde olduğu tarzadadır. Yanlız burada tek faklılık Beşiktaş'ta yer alanların daha yüksek gelir gruplarına hitap ettikleri için daha lüks olmaladır. İkincisi ise küreselleşme hareketinin bir sonucu olarak 1980'lerde başlayan 1990'larda hız kazanan gökdelenleşme süreci neticesinde Büyükdere caddesi

bir finans ve yönetim merkezi halini almaktadır. (İş Bankası kuleleri, Yapı Kredi Plaza, HSCB Bank gibi) Bunlara ekleyebileceğimiz bir diğer ticari kurum şekli ise büyük alışveriş merkezleridir. Metro City, Mayadrom ve İş Kuleleri alanda yer alan üç büyük alışveriş merkezidir. Bu iki binada gündelik gereksinimler rahatlıkla karşılanabileceği gibi rekreaktif gereksinimler de karşılanabilmektedir.

Araştırması yapılan alanda eğitim, sağlık, spor, kültürel tesisler, resmi ve idari kurumlar, dini yapılar, yeşil alan ve mezarlıklar da bulunmaktadır.

Kağıthane ileride konut ve turizm alanı olmalıdır. Bunun farkında olan Kağıthane Belediyesi de Kağıthane deresi çevresinde "Sadabad Proesi" adı verilen bir ıslah çalışması başlatmıştır. Projenin amacı Kağıthane deresini sanayiden arındırarak ve bir kısmında ise fonksiyon değişikliğine giderek yeniden Osmanlı Devleti zamanında oluğu gibi ağaçların gölgesinde piknik yapılabilen, gezip eğlenilebilen, ilçede ve İstanbul'da yaşayanların nefes alabilecekleri bir mekan haline getirebilmektir. Bu amaçla çalışmalara başlanmış, Kağıthane deresi eski yatağına çekilmiştir. Ayrıca günümüze erişemeyen Sadabad kasırları, köşkleri, çeşmeleri yeniden inşa edilecektir. Uzun yıllar alacak bu proje tamamlandığında semt sakinleri sıkıntısını çektiği yeşil alan sorunu çözülecek, ilçe ve İstanbul güzel bir rekreaktif alana kavuşacaktır.

KAYNAKÇA :

1. AKSEL, Atilla : "Kağıthane İlçesi", İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 4, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul,1995
2. AKSEL, Atilla : "Şişli İlçesi", İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 7, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul,1995
3. ARTAN, Tülay, "Şişli", İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 2, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul,1995
4. BAYDAR, Oya : "Levent", İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 5, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul,1995
5. GÖNEY, Süha : Şehir Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1995
6. HACISAHİLOĞLU, Yaşar : Küreselleşme, Mekansal Etkileri ve İstanbul, Akademik Düzey Yayınları, İstanbul, 2000
7. OKÇUOĞLU,Tarhan : "Büyükdere Caddesi", İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 2, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul,1995
8. ÖZGÜÇ, Nazmiye : Beşeri Coğrafyada Veri Toplama ve Değerlendirme Yöntemleri, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1984
9. SOMÇAĞ, Selim, "18.yy.dan Günümüze Beşiktaş", İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 2, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul,1995
10. TÜMERTEKİN, Erol : Türkiye'de Şehirleşme ve Şehirsel Fonksiyonlar, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, t.y.
11. TÜMERTEKİN, Erol : İstanbul-İnsan ve Mekan, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997
12. DİE, 2000 Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, Ankara, 2002
13. İSO, İlçelere Göre Alfabetik Üye Listesi, İSO Bilgi İşlem Merkezi, İstanbul, 2003
14. Kağıthane Belediyesi, Kağıthane Rehberi, İstanbul, 1998

EKLER

BEŞİKTAŞ VE KAĞITHANE İLÇELERİNDE YAPILAN DİĞER ARAŞTIRMALARA AİT HARİTALAR

: Beşiktaş Rehber Haritası

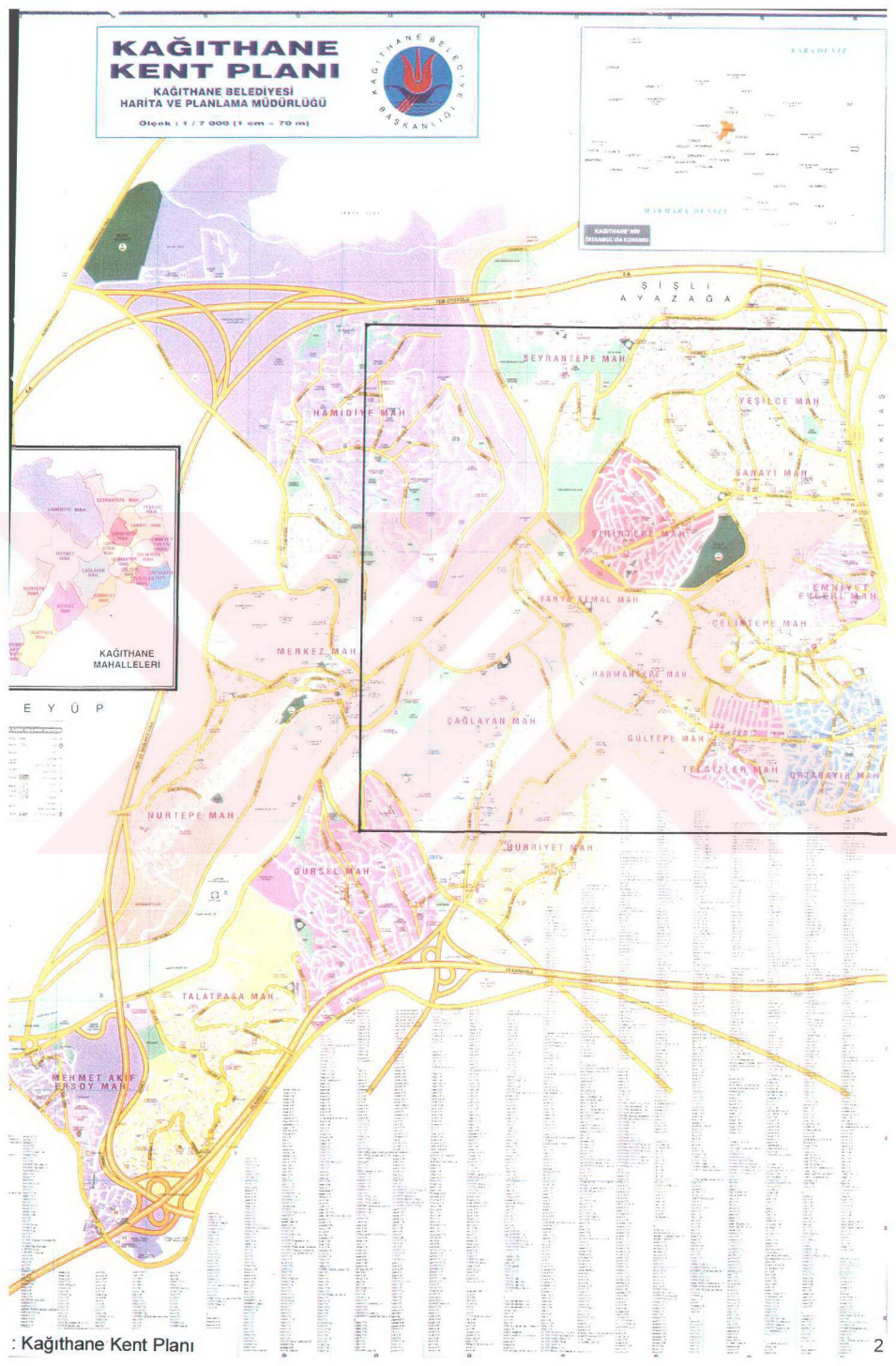
KAĞITHANE
KENT PLANI
KAĞITHANE BELEDİYESİ
HARİTA VE PLANLAMA MÜDÜRLÜĞÜ
Ölçek : 1 / 7 000 (1 cm = 70 m)
KAĞITHANE BELEDİYE BAŞKANLIĞI
KARADENİZ
MARMARA DENİZİ
KAĞITHANE'NİN İSTANBUL'DA KONUMU
ŞİŞLİ
AYAZAĞA
BEŞİKTAŞ
SEYRANTEPE MAH.
HAMİDİYE MAH.
YEŞİLCE MAH.
SANAYİ MAH.
GÖKTÜRK MAH.
EMNİYET EVLERİ MAH.
YAHYA KEMAL MAH.
ÇELİKTEPE MAH.
MERKEZ MAH.
HARMANTEPE MAH.
ÇAĞLAYAN MAH.
GÜLTEPE MAH.
TEKSTİLLER MAH.
ORTAGAYIR MAH.
NURTEPE MAH.
GÜRSEL MAH.
CUMHURİYET MAH.
TALATPAŞA MAH.
MEHMET AKİF ERSOY MAH.
KAĞITHANE MAHALLELERİ
E Y Ü P

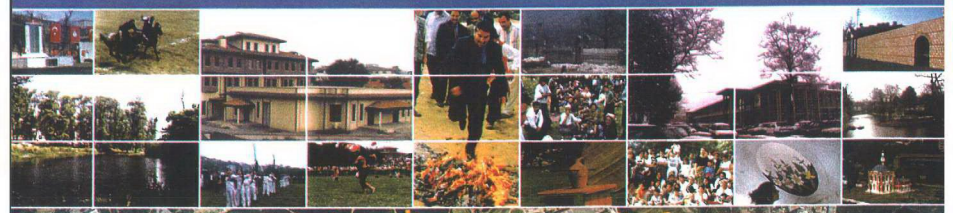

Kağıthane İlçesi Hava Fotoğrafı

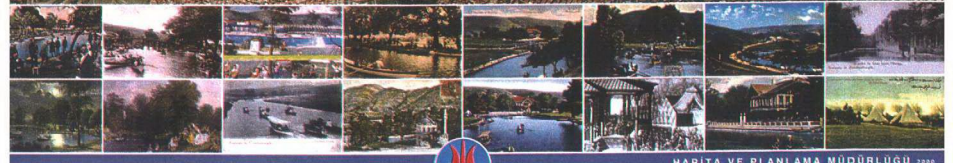

KAĞITHANE BELEDİYESİ

HARİTA VE PLANLAMA MÜDÜRLÜĞÜ 2000

EKLER

İNCELEME SAHASINDA ÇEKİLEN FOTOĞRAFLAR

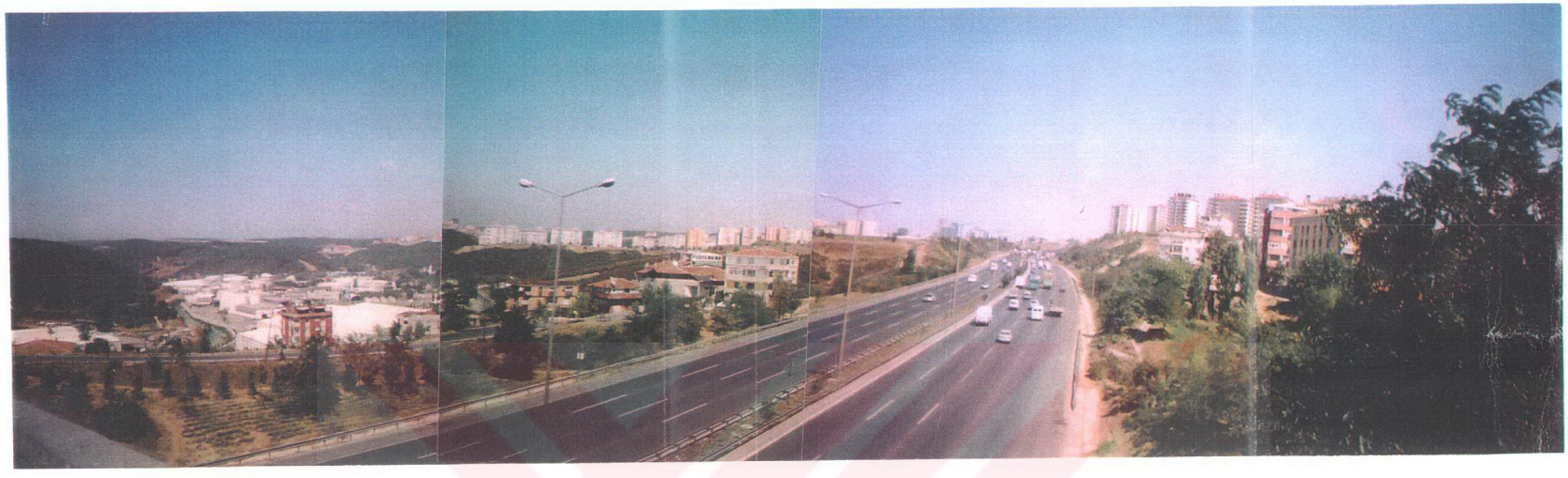

Fotoğraf 1 : TEM otoyolu Beşiktaş istikameti

Fotoğraf 2 : TEM otoyolu Eyüp istikameti

Fotoğraf 3 : Büyükdere caddesindeki plazalar

Fotoğraf 4 : Büyükdere caddesinden bir görünüm

Fotoğraf 6 : Kağıthane deresi

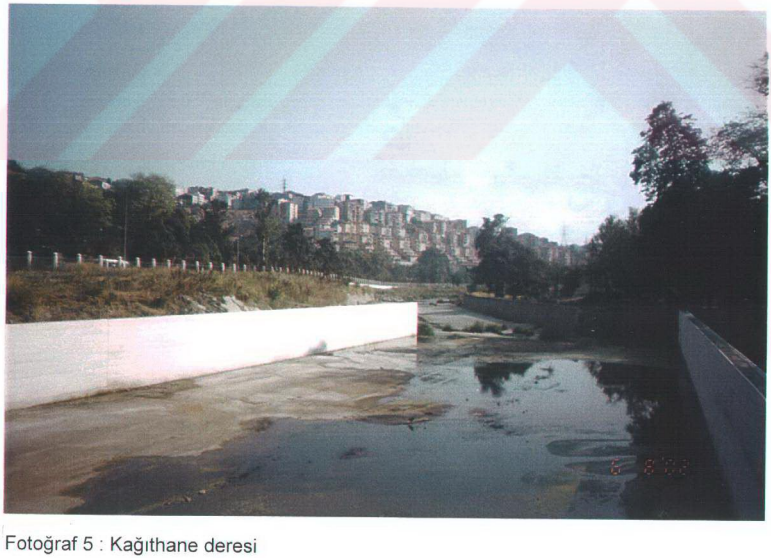

Fotoğraf 5 : Kağıthane deresi

Fotoğraf 7 : Gültepe'de çarpık kentleşmeye bir örnek

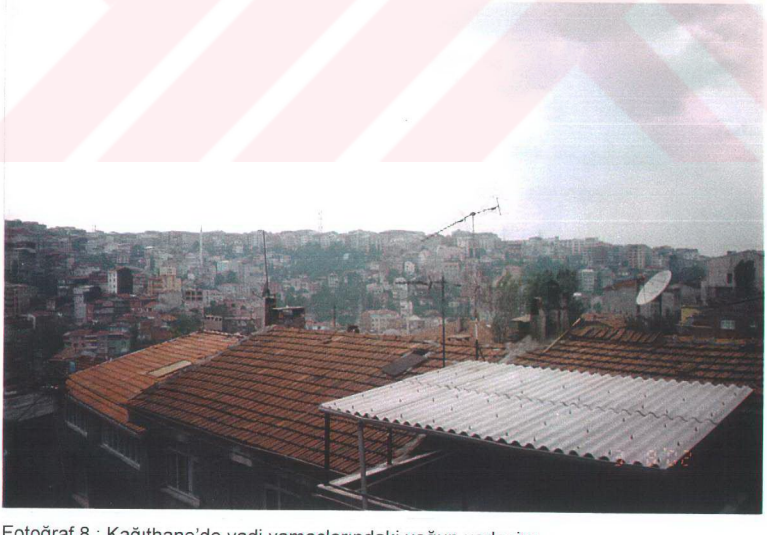

Fotoğraf 8 : Kağıthane'de vadi yamaçlarındaki yoğun yerleşim

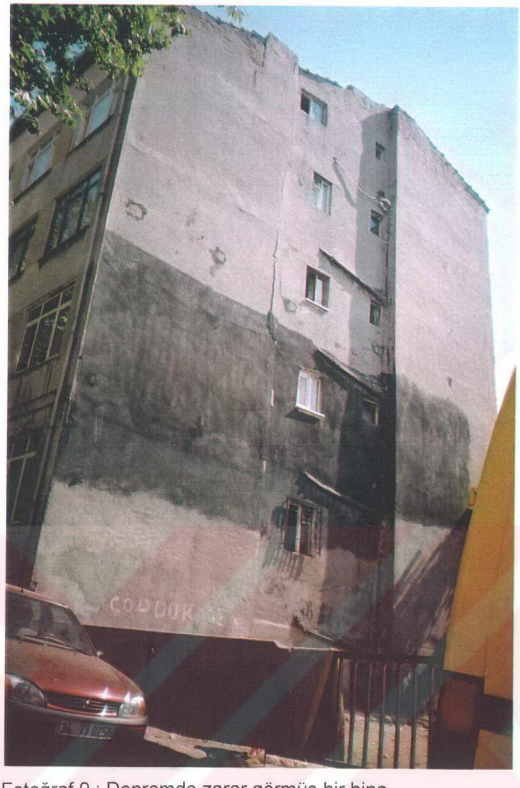

Fotoğraf 9 : Depremde zarar görmüş bir bina

Fotoğraf 10 : Her an kat çıkmaya hazır bir gecekodu

Fotoğraf 11 : Talatpaşa caddesinde bakımsız görünümlü bir bina

Fotoğraf 12 : Eski tarz bir bina

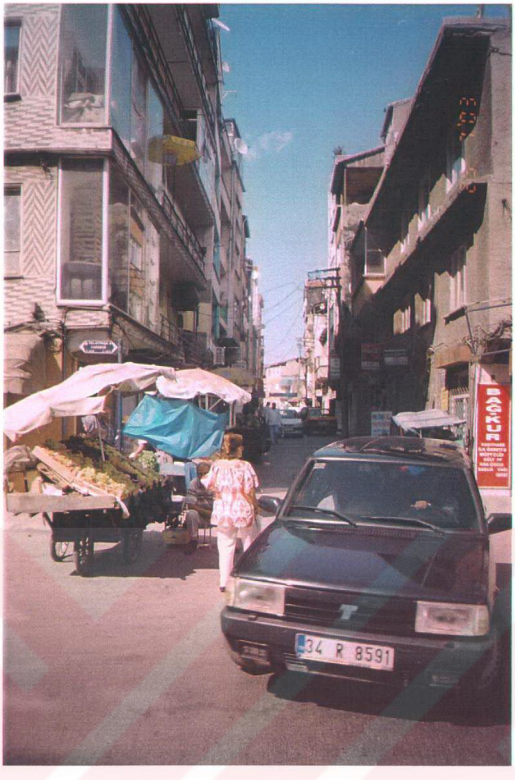

Fotoğraf 13 : Gültepe'de bir sokak içi

Fotoğraf 14 : Bakımsız binalar ve gerisinde toplu konutlar

Fotoğraf 15 : Kağıthane'neki dik yokuşlar

Fotoğraf 16 : Cendere Caddesi kenarındaki Başak konutlar

Fotoğraf 17 : Toplu konutlar

Fotoğraf 18 : Cendere caddesinden bir görünüm

Fotoğraf 19 : Seyrantepe Çalıkşan caddesi

Fotoğraf 20 : Seyrantepe'de bir iş merkezi

Fotoğraf 21 : Şişli Huzur mahallesindeki Oto Sanayi Sitesi

Fotoğraf 22 : Şişli Huzur mahallesindeki Oto Sanayi Sitesi

Fotoğraf 23 : Büyükdere caddesi üzerindeki özel bir poliklinik

Fotoğraf 24 : Sanayi mahallesinde bir ilköğretim okulu

Fotoğraf 25 : Gültepe Polis Karakolu

Fotoğraf 26 : Beşiktaş Çilekli Tesisleri

Fotoğraf 27 : Çeliktepe Merkez Camii

Fotoğraf 28 : Emniyet Evler Bosna Hersek Parkı

Fotoğraf 29 : Seyrantepe 700. Yıl Parkı

Fotoğraf 30 : Seyrantepe 700. Yıl Parkı

Fotoğraf 31 : Talatpaşa Caddesindeki ticarethaneler

Fotoğraf 32 : Sanayi mahallesi pazarı

Fotoğraf 33 : Beşiktaş Çarşı caddesindeki park

Fotoğraf 34 : Eski bir Levent evi

Fotoğraf 35 : Mayadrom

Fotoğraf 36 : Maya Sitesi konutları

Fotoğraf 37 : Levent Çarşı caddesi

Fotoğraf 38 : Levent Çarşı caddesi

Fotoğraf 39 : Eczacıbaşı Holding

Fotoğraf 40 : Mövenpick

Fotoğraf 41 : Metro City

Fotoğraf 42 : Özel Şişli Terakki Okulları

Fotoğraf 43 : Terakki Sanat Galerisi

Fotoğraf 44 : Harp Akademileri lojmanları

Fotoğraf 45 : Harp Akademileri girişi